فصل اوّل: احکام آرایش و آرایشگری 2
فصل دوم: احکام آرایش مردانه 4
احکام ریش 4
احکام سبیل 8
درآمد آرایش مردانه 9
آرایش و زینت مردان 11
فصل سوم: احکام آرایش زنانه 14
فصل چهارم: احکام مشترک 18
فصل پنجم: احکام آرایش و زینت 22
زینت 22
پوشش 29
فصل ششم: احکام آرایش و تغییر قیافه 35
فصل هفتم: احکام خرید و فروش مواد آرایشی 37
فصل هشتم: احکام آسیب رساندن هنگام آرایشگری 39
فصل نهم: احکام آرایشگری و قانون 42
فصل دهم: احکام عبادی رایج در آرایشگری 45
فصل یازدهم: مسائل متفرقه و مرتبط با آرایشگری 62

فصل اوّل: احکام آرایش و آرایشگری

آموزش آرایشگری

س۱. آیا آموزش آرایشگری در مسجد اشکال دارد؟

ج. واضح است که مسجد جایگاه شرعی خاصی دارد ؛ و از کارهایی که با جهت وقف و شأن و منزلت مسجد منافات داشته باشد باید پرهیز شود.

س۲. آیا آرایشگر می تواند در وقتِ آموزشِ کارآموز ، کار شخصی انجام دهد یا محل آموزش را ترک کند؟

ج. تابع توافق دو طرف است.

س۳. انجام آرایش های جدید و آموزش های آنها که توسط کانال های ماهواره ای تبلیغ و ترویج می شود ،توسط آرایشگران مردانه یا زنانه شرعاً چه حکمی دارد؟

ج: فی نفسه مانعی ندارد ولی چنانچه منجر به ترویج فرهنگ منحط و معاند غربی می شود، جایز نیست.

س۴. آرایشگری که احتمال می دهد از کالا یا خدمات او عدّه ای سوء استفاده کرده و ممکن است کار حرامی انجام دهند، اشتغال او به آن شغل شرعاً اشکال دارد؟

ج. صرف این احتمال، موجب حرمت اشتغال به آن شغل نیست.

س۵. آرایشگر چگونه می تواند از ضمان های احتمالی که از عوارض استفاده ی برخی مواد آرایشی شیمیایی برای مشتری ایجاد می شود رها شود؟

ج. اگر مشتری هر چند قبل از شروع در عمل، او را ابراء نماید، ضامن نیست.

آرایشگری در ایام سوگواری

س۶. آیا کار آرایشگری در ماه محرم و صفر و ایام شهادت اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام حرام است؟

ج. فی نفسه حرام نیست.

س۷. آیا در ماه محرم و صفر اعمالی مثل بند انداختن و رنگ کردن موها وآرایش زن اشکال دارد؟

ج. اگر توأم با معصیت و یا هتک حرمت ایام عزاداری حضرت سید الشهداء علیه السلام نباشد، اشکال ندارد.

شریک بودن در گناه مشتری

س۸ . خانمی که شغل آرایشگری دارد، می تواند خانم هایی را آرایش کند که می داند به نامحرم نشان می دهند؟ آیا در گناه آنها شریک است؟

ج. اگر آرایشگر به قصد کمک به حرام آرایش کند، جایز نیست.

عکس گرفتن از مشتری

س۹. عکس گرفتن آرایشگر زن از مدل اصلاح مشتری خود و معرفی و نشان دادن آن به مشتریان زن، بدون علم به رضایت همسر و خانوادهٔ آنها چه حکمی دارد؟

ج. اگر با رضایت کسی که از او عکس می گیرند باشد، فی نفسه اشکال ندارد.

احکام ریش

بلند کردن ریش

س۱۰. ریش از نظر کوتاهی و بلندی باید چه مقدار باشد؟

ج. حد معیّنی ندارد، بلکه معیار این است که عرفاً بر آن ریش صدق کند، (به قدری باشد که عرفاً بگویند ریش دارد.) و بلند بودن آن بیشتر از قبضه دست کراهت دارد.

تراشیدن با تیغ

س۱۱. تراشیدن صورتِ مشتری با تیغ چه حکمی دارد؟

ج. بنابر احتیاط واجب، جایز نیست.

س۱۲. تراشیدن گونه ها و گلو (بالا یا پایین ریش) و پشتِ گردن، با تیغ چه حکمی دارد؟

ج. اشکالی ندارد.

س۱۳. نگه داشتن ریش به صورت پروفسوری (نگه داشتن موهای چانه و تراشیدن موهای بالای چانه) چه حکمی دارد؟

ج. به طور کلّی تراشیدن ریش و ماشین کردنی که مانند تراشیدن باشد، بنابر احتیاط واجب جایز نیست ؛ و تراشیدن مقداری از ریش، حکم تراشیدن تمام آن را دارد.

س۱۴. معمولاً پسران در اوایل جوانی دارای ریش کم پشت هستند (بعضی از قسمتهای صورت خالی از مو می باشد) ؛ آیا تراشیدن صورت به این قصد که ریشها پرپشت شود حرام است؟

ج. به طور کلّی تراشیدن آن مقدار از موی صورت که بر آن عنوان تراشیدن ریش صدق کند، بنابر احتیاط حرام است، ولی تراشیدن مقداری از آن که عنوان مزبور بر آن صدق نمی کند، اشکال ندارد.

س۱۵. اگر مرجع تقلید شخص آرایشگر، اصلاح ریش به صورت پروفسوری را جایز بداند، اما مرجع مشتری جایز نداند، باید نظر کدام مجتهد، مبنا و ملاک عمل آنها قرار گیرد؟

ج. هر مقلدی باید به وظیفه خود بر اساس حکم مرجع تقلیدش عمل کند.

س۱۶. آیا آرایشگر مجاز است در منطقه ای که اکثر مراجعین درخواست تراشیدن ریش می کنند، و کار دیگری هم از او ساخته نیست، به انجام این کار مبادرت کند؟

ج. عمل مذکور و کسب درآمد از آن بنا بر احتیاط، جایز نیست.

س۱۷. شخصی هر روز به صورتش تیغ می زند، با این بیان که می گوید الآن صورت من مویی ندارد تا صدق ریش تراشی بکند، پس اشکالی ندارد، حال سؤال این است: آیا زایل کردن ریش و موی صورت حرام است؟ یا نگهداشتن قدری از موی صورت به عنوان ریش (به اندازه ای که عرفاً صدق ریش بکند) واجب است؟

ج. به طور کلی تراشیدن ریش و ماشین کردنی که مانند تراشیدن باشد (به هر نحو که باشد) ، بنابر احتیاط واجب، جایز نیست.

س۱۸. تراشیدن ریش کفار یا اشخاصی که اعتنایی به حرمت ریش تراشی ندارند، چه حکمی دارد؟ آیا دریافت دستمزد در قبال این کار جایز است؟

ج. بنا بر احتیاط واجب، جایز نیست.

س۱۹. وظیفه آرایشگر در مقابل کسی که اصرار دارد صورت او را با تیغ بتراشد ، چیست؟

ج. بنابر احتیاط واجب، باید از عمل مذکور خودداری کند.

س۲۰. آیا مرد می تواند موی گونه های خود را با نخ یا موچین، اصلاح کند؟

ج. اصلاح موی گونه ها هرچند با تراشیدن، حرام نیست.

س۲۱. آیا تراشیدن ریش، باعث فسق شخص می شود؟

ج. تراشیدن ریش بنا بر احتیاط، حرام است ؛ و احوط این است که احکام و آثار فسق بر آن مترتّب می شود.

تراشیدن با ماشین

س۲۲. تراشیدن صورت با ماشین ریش تراشی چه حکمی دارد؟

ج. تراشیدن ریش و ماشین کردنی که مانند تراشیدن باشد، بنابر احتیاط واجب، جایز نیست.

استفاده از کِرم های موبر و مانند آن

س۲۳. اخیراً بعضی از مردان همانند زنان موهای صورت خود را توسط دستگاه برقی می سوزانند، این کار شرعاً چه حکمی است؟

ج. به طور کلی تراشیدن ریش و از بین بردن آن برای مردان (به هر نحو که باشد) ، بنابر احتیاط واجب، جایز نیست.

تراشیدن ریش مشتری از روی اضطرار

س۲۴. کسی که شغلش آرایشگری است، و از طرفی چون تراشیدن تمام صورت و اجرتی که در مقابل آن می گیرد حرام است ؛ با توجه به این که اگر آرایشگر صورت مشتری را نتراشد، مشتری برای اصلاح سر خود نیز مراجعه نمی کند، در نتیجه امرار معاش برای آرایشگر سخت می شود، با این حال تکلیف چیست؟

ج. بنا بر احتیاط واجب، باید از تراشیدن ریش، خودداری کند.

س۲۵. تراشیدن ریش با تیغ یا ماشین ریش تراشی برای هنرمندی که کارش آن را اقتضا می کند، چه حکمی دارد؟

ج: اگر عنوان تراشیدن ریش بر آن صدق کند بنا بر احتیاط حرام است، ولی اگر کار هنری او نیاز ضروری جامعه اسلامی محسوب شود، اشکال ندارد.

س۲۶. من مسئول روابط عمومی یکی از شرکتهای تابع جمهوری اسلامی هستم و مجبور به خرید و ارائه لوازم اصلاح ریش به مهمان ها می باشم، آیا کار من از نظر شرعی اشکال دارد؟

ج. بنا بر احتیاط، خرید و ارائه لوازم ریش تراشی به دیگران جایز نیست، مگر در مقام ضرورت.

س۲۷. در صورتی که گذاشتن ریش مستلزم اهانت باشد، تراشیدن آن چه حکمی دارد؟

ج.گذاشتن ریش برای مسلمانی که به دینش اهمیّت می دهد، باعث سرشکستگی نیست ؛ و بنا بر احتیاط، تراشیدن آن جایز نیست، مگر در صورتی که گذاشتن ریش باعث ضرر یا حرج شود .

س۲۸. در صورتی که گذاشتن ریش مانع از رسیدن انسان به اهداف مشروع خود شود، آیا تراشیدن آن جایز است؟

ج. بر مکلّفین واجب است حکم خداوند را امتثال کنند، مگر در مواردی که حرج یا ضرر قابل ملاحظه ای وجود داشته باشد.

س۲۹. آیا آرایشگر می تواند فقط در شب عروسی که برای جوانان خیلی اهمیت دارد، صورت داماد را با تیغ بتراشد؟

ج. در هر صورت بنابر احتیاط واجب، جایز نیست ؛ و مجرّد آنچه ذکر شده، مجوّز برای ارتکاب آن محسوب نمی شود.

احکام سبیل

تراشیدن سبیل

س۳۰. تراشیدن سبیل چه حکمی دارد؟

ج. تراشیدن سبیل فی نفسه اشکال ندارد.

بلند کردن سبیل

س۳۱. بلند نمودن سبیل چه حکمی دارد؟

ج. باقی گذاشتن و بلند نمودن سبیل فی نفسه اشکال ندارد، بله، بلند نمودن آن به مقداری که هنگام خوردن و آشامیدن با غذا یا آب برخورد کند، مکروه است.

درآمد آرایش مردانه

درآمد حاصل از ریش تراشی

س۳۲. آیا درآمد حاصل از ریش تراشی حرام است؟ و در صورت حرام بودن، اگر کسی سال ها این کار را کرده باشد چگونه باید مال خود را پاک کند؟

ج. بنا بر احتیاط، گرفتن اجرت در برابر تراشیدن ریش، حرام است ؛ و امّا در مورد مال مخلوط به حرام، اگر مقدار حرام و مالک آن را بشناسد واجب است آن را به او برگرداند، و یارضایت وی را جلب کند.
و اگر مالک آن را هرچند درتعداد محصوری نشناسد، واجب است آن را به فقیران صدقه بدهد.
و اگر مقدار مال حرام را نداند، ولی مالک آن را بشناسد، واجب است به نحوی رضایت او را به دست آورد.
و اگر مقدار آن را نداند و مالک را هم نشناسد، واجب است خمس آن را بپردازد، تا مالش از حرام پاک شود.
و در صورتی که مقدار باقی مانده بعد از پرداخت خمس، از مؤونه ی سال زیاد بیاید، پرداخت خمس آن به عنوان أدای خمسِ منفعت کسب، واجب است.

س۳۳. اگر آرایشگر، ریش مشتری را بدون قصد دریافت اجرت بتراشد، اما در مقابل اصلاح سر، مقدار بیشتری اجرت بگیرد، که آن را جبران کند، و خود مشتری هم راضی باشد، آیا اجرت دریافتی (که فقط در مقابل اصلاح سر قرار گرفته) ، حلال است؟

ج. اجرت دریافتی حلال است.

خرید و فروش و تعمیر لوازم ریش تراشی

س۳۴. آیا خرید و فروش و تولید خمیر اصلاح که کاربرد اصلی آن برای اصلاح ریش است ولی گاهی برای اصلاح غیر از آن هم بکار می رود، جایز است؟

ج. اگر خمیر مذکور، غیر از اصلاح ریش، منافع حلال دیگری دارد، تولید و فروش آن بدین منظور، اشکال ندارد.

س۳۵. گاهی بعضی از مشتریان برای تعمیر ماشین اصلاح خود به من (آرایشگر) مراجعه می کنند، با توجه به اینکه ماشین را معمولاً برای تراشیدن ریش استفاده می کنند، آیا انجام تعمیر آن برای من جایز است؟

ج. فی نفسه اشکال ندارد.

س۳۶. خرید تیغ برای تراشیدن ریش مردان و درآمد حاصل از آن چه حکمی دارد؟

ج. بنابر احتیاط جایز نیست.

آرایش و زینت مردان

استفاده از ابزار های زنانه

س۳۷. استفاده از وسایل آرایشی که معمولاً خانمها استفاده می کنند، برای مردان به ویژه برای داماد چه حکمی دارد؟

ج. بنا بر احتیاط واجب نباید مرد یا زن، از زینتی که مخصوص جنس مخالف است استفاده کند.

س۳۸. گذاشتن ماسک صورت برای تقویت پوست و لطافت و زیبایی صورت برای آقایان چه حکمی دارد؟

ج. فی نفسه اشکال ندارد.

آرایش مو و ناخن

س۳۹. بلند کردن موی سر و ناخن برای آقایان چه حکمی دارد؟ از پشت سر بستن و بافتن موی سر چه حکمی دارد؟

ج. فی نفسه مانعی ندارد ؛ ولی اگر تشبّه مرد به زن محسوب شود، و یا مفسده انگیز باشد، و یا ترویج فرهنگ مبتذل غرب به حساب آید، جایز نیست.

س۴۰. آرایش موهای مردان به مدل زنانه چه حکمی دارد؟

ج. اگر به گونه ای است که تشبّه به زنان صدق می کند، جایز نیست.

س۴۱. کوتاه کردن موهای پسران غیر بالغ به مدل دخترانه چه حکمی دارد؟

ج. فی نفسه اشکال ندارد.

رنگ کردن

س۴۲. مِش کردن (نوعی رنگ کردن) موی مردان چه حکمی دارد؟

ج. فی نفسه اشکال ندارد.

س۴۳. آیا رنگ کردن ریش اشکال دارد؟

ج. فی نفسه مانعی ندارد.

س۴۴. حکم استفاده از موی زنان برای مردان به عنوان کلاه گیس یا در ترمیم مو و مانند آن چیست؟ آیا نظر و لمس کردن آن جایز است؟

ج. فی نفسه اشکال ندارد.

بند انداختن

س۴۵. بند انداختن صورت یا گونه ها برای مردان چه حکمی دارد؟ (منظور از بند انداختن صورت این است که تمام موهای صورت را زایل کنند.)

ج. بند انداختن ریش بنابراحتیاط واجب جایز نیست ولی نسبت به گونه ها اشکال ندارد.

خالکوبی*

س۴۶. خالکوبی چه حکمی دارد؟ و انجام آن توسط آرایشگر و درآمد حاصل از آن چه حکمی دارد؟

ج. فی نفسه مانعی ندارد.

---

* خالکوبی یا تاتو، دو گونه است:
تاتو یا خالکوبی که رنگ در آن به زیر پوست تزریق می شود. (تاتوی دائم) - این مورد برای وضو یا غسل اشکالی ایجاد نمی کند. چون چیزی روی پوست نیست که مانع رسیدن آب به پوست شود.
تاتو یا خالکوبی ای که در آن رنگ بر روی پوست مالیده می شود (تاتوی موقت) ، این مورد اگر مانع رسیدن آب به سطح پوست است، برای وضو یا غسل باید آن را برطرف کرد.

آرایش کردن و ابرو برداشتن مردان

س۴۷. استفاده از رنگ مو، آرایش کردن و برداشتن ابرو برای مردان مخصوصاً جوانان و نوجوانان و درآمد حاصل از آن چه حکمی دارد؟

ج. اگر تشبّه مرد به زن محسوب شود و یا مفسده انگیز باشد و یا ترویج فرهنگ مبتذل غرب به حساب آید،

جایز نیست و بنابر این کسب درآمد از این طریق جایز نیست. و در غیر اینصورت جایز است.

استفاده از طلا برای پسر بچه

س۴۸. آیا استفاده از زیور آلات طلا برای پسر بچه حرام است؟

ج. اگر بالغ نباشد، جایز است.

استفاده از طلا برای مردان

س۴۹. آویختن زنجیر طلا به گردن و انگشتر طلا یا ساعت مچی طلا برای مرد اشکال دارد؟ یا فقط در حال نماز اشکال دارد؟

ج. حرام است، چه در حال نماز و چه در غیر نماز. و بنا بر احتیاط واجب نماز با آن باطل است.

فصل سوم: احکام آرایش زنانه

کاشت و پیوند

س۵۰.
۱) کاشت مژه به صورت یکدست (مژه مصنوعی) یا مژه های تک تک که بوسیله یک چسب قوی به انتهای مژه و تقریباً روی پلک می چسبد برای وضو و غسل چه حکمی دارد؟
۲) آیا زینت حساب می شود؟

ج.
۱) کاشت مژه به گونه ای که مانع رسیدن آب باشد، اگر ضرورت نداشته باشد و به دلیل عدم امکان یا مشقت غیر قابل تحمل، هنگام وضو یا غسل، قابل برداشت نباشد، جائز نیست. در هر صورت کسی که کاشت مژه انجام داده، اگر برداشتن آن ممکن باشد، وضو یا غسل با آن باطل و در نتیجه نماز هم باطل است و چنانچه برداشتن آن تا پایان وقت نماز ممکن نباشد یا مشقت غیر قابل تحمل داشته باشد، باید علاوه بر وضو یا غسل جبیره ای، تیمم کند و بعد از برداشتن مژه، بنابر احتیاط واجب قضای نمازها را نیز بخواند.
ج۲) اگر به گونه ای باشد که عرفاً زینت و آرایش محسوب شود، باید از نگاه نامحرم پوشانده شود.

س۵۱.

رنگ کردن

س۵۲. رنگ نمودن موها با رنگ های غیر متعارف در جامعه مثل رنگ صورتی، سبز، قرمز و غیره که میان مردم شایع نیست، چه حکمی دارد؟

ج. در صورتی که تشبه به کفار بوده و یا ترویج فرهنگ باطل غربی گردد، جایز نیست.

مُدل های جدید آرایش

س۵۳. سلیکون (حجم دهنده لب) ، ساکشن (کوچک کننده پهلو، سینه) ، بوتاکس (تزریق ژل به صورت) و همچنین گونه گذاری با بوتاکین را خانم ها روی صورت انجام می دهند. آیا انجام این کارها برای مشتری اشکال دارد؟ و برای آرایشگر گناه محسوب می شود؟

ج. اگر ضرر قابل توجهی نداشته باشد، فی نفسه اشکال ندارد.

س۵۴. آموزش دادن و اصلاح موهای سر و صورت به مدل های غربی ویا فِرَق ضاله و شیطانی چه حکمی دارد؟

ج. جایز نیست و اجرت دریافتی نیز حلال نمی باشد.

س۵۵. اصلاح موی زنان به مدل مردانه و موی مردان به مدل زنانه چه حکمی دارد؟

ج. اگر تشبه زن به مرد و تشبه مرد به زنان محسوب شود، جایز نیست.

س۵۶. بعضی از مدلهای مو از کشورهای غیر اسلامی وارد کشور ما شده است مانند تاج خروسی و یا مدل فشن کردن ... آیا کوتاه نمودن موهای مشتری به این نوع مدلها جایز می باشد؟

ج. اگر مفسده انگیز باشد و یا ترویج فرهنگ مبتذل غرب به حساب آید، جایز نیست.

س۵۷. گذاشتن حلقه در بینی و لب در آرایشگاه توسط آرایشگر که بعضی به تقلید از بیگانگان که در ماهواره تبلیغ می شود انجام می دهند، چه حکمی دارد؟

ج. اگر ترویج فرهنگ غربی معارض با فرهنگ اسلامی باشد، جایز نیست.

س۵۸. آیا زنان می توانند موهای سر خود را همانند مردان بتراشند یا کوتاه کنند؟

ج. فی نفسه اشکال ندارد اما به قصد تشبه به مردان به گونه ای که زن در مقابل همجنس خود حالت مردانه داشته باشد جایز نیست.

موی مصنوعی

س۵۹. گذاشتن موی مصنوعی روی سر به گونه ای که موی اصلی را می پوشاند، و حضور در میان نامحرم به این شکل چه حکمی دارد؟

ج. بنا بر احتیاط واجب باید از نامحرم پوشانده شود.

س۶۰. خرید و فروش موهای بلند خانم ها برای ساخت موی مصنوعی چه حکمی دارد؟

ج. فی نفسه مانعی ندارد.

س۶۱. استفاده از موی کوتاه شده زنان برای عروس یا افراد دیگر (به عنوان آرایش یا موی مصنوعی و ...) چه حکمی دارد؟

ج. فی نفسه مانعی ندارد.

بند انداختن

س۶۲. آیا اپیلاسیون (از بین بردن موهای زائد بدن) برای آرایشگر همجنس جایز است؟

ج. در مورد غیر عورت اشکال ندارد، لکن نگاه به عورت و دست زدن به آن جایز نیست.

س۶۳. آیا استفاده از تیغ برای زن حرام است؟

ج. استفاده از تیغ برای اصلاح خانم ها اشکال ندارد.

تاتو کردن

س۶۴. تاتو کردن چه حکمی دارد؟ وانجام آن توسط آرایشگر و درآمد حاصل از آن چه حکمی دارد؟

ج. بر زن انجام آن برای زنان و اجرت گرفتن در برابر آن فی نفسه اشکال ندارد به شرطی که به منظور نشان دادن به نامحرم نباشد.

س۶۵. اگر تاتوی دائم کردن برای غسل و وضوی خانم ها مانع ایجاد کند، آیا این کار شرعاً جایز است؟و درآمد حاصل، در این صورت چه حکمی دارد؟

ج. اگر برطرف کردن آن هنگام وضو و غسل برای او ممکن بوده و حرج و مشقت نداشته باشد، وضو و غسل با وجود چنین مانعی باطل است. و اگر برطرف کردن آن ممکن نباشد، و یا همراه با حرج و مشقت باشد، ایجاد چنین مانعی که موجب تبدّل وظیفه وضو و غسل به وضو و غسل جبیره ای می شود، چنانچه در غیر وقت نماز باشد، مانع ندارد ؛ ولی در وقت نماز باید وضو یا غسل را انجام دهد، سپس مبادرت به ایجاد مانع نماید، و چنانچه نتواند در وقت وضو یا غسل آن مانع را برطرف کند، و یا بر طرف کردن مانع حرج و مشقت داشته باشد، باید به وظیفه غسل و وضوی جبیره ای عمل کند، یعنی با دست مرطوب مانع را مسح نماید.

خالکوبی زنان

س۶۶. خالکوبی برای زنان چه حکمی دارد؟

ج. فی نفسه منعی ندارد ؛ ولی اگر عرفاً زینت محسوب می شود، باید از نامحرم پوشانده شود ؛ و اگر مانع رسیدن آب به محل وضو یا غسل باشد، باید آن را برطرف کرد، مگر اینکه خالکوبی زیر پوست باشد که در این صورت اشکال ندارد.

آرایش دختران مجرد و کودکان

س۶۷. آیا اصلاح کردن صورت و ابروهای دخترانی که ازدواج نکرده اند ، اشکال دارد؟

ج. فی نفسه اشکال ندارد.

س۶۸. با توجه به اینکه در عرف برخی مناطق آرایش و اصلاح ابرو و صورت دختران مجرد را شایسته نمی دانند، در صورت مبادرت به این کار، حکم شرعی مساله چیست؟

ج. فی نفسه مانع ندارد ولی اگر بر این کار مفسده ای مترتب شود و یا در معرض دید نامحرم باشند، جایز نیست.

س۶۹. آرایش کودکان نابالغ چه حکمی دارد؟

ج. اگر به حدّی رسیده اند که موجب تحریک جنسی دیگران می شود، حکم آرایش کردن افراد بالغ را دارد.

درآمد حاصل از آرایش زنان

س۷۰. اگر آرایشگری بداند وقتی که خانمها را آرایش می کند، آنان خودشان را به نامحرم نشان می دهند، با توجه به آن، آیا اشتغال به این کار شرعاً اشکال دارد؟

ج. اگر آرایشگر به قصد کمک به حرام آرایش کند، جایز نیست.

س۷۱. پولی که آرایشگر در قبال آرایش عروسی که خود را در جشن عروسی در معرض دید نامحرم قرار می دهد، اخذ می کند، حلال است؟

ج. بر زن آرایش کردن زنان فی نفسه و اجرت گرفتن در برابر آن اشکال ندارد به شرطی که به منظور نشان دادن به نامحرم آرایش نکند.

فصل چهارم: احکام مشترک

طهارت و نجاست در آرایش‌گری

س۷۲. در هنگام بند انداختن و از بین بردن موهای زائد بدن (اپیلاسیون) موها همراه با سوزش و پیاز مو (ریشه) کنده می شوند، آیا ریشه ی مو و محل آن نجس است؟

ج. موی کنده شده و محل آن پاک است، مگر این که چیزی از پوست یا گوشت همراه آن باشد .

استفاده از اجزای حیوانات

س۷۳. گفته می شود بعضی از لوازم آرایشی خارجی را از ناف جنین که هنگام تولد از او جدا می شود یا از جفت جنین سقط شده و یا از خود جنین مرده می سازند، خرید و فروش و استفاده از این وسایل در آرایشگری چه حکمی دارد؟

ج. اشکال ندارد، و تا زمانی که یقین به مورد مذکور نداشته باشید، پاک است.

س۷۴. آیا ژلاتین های تهیه شده از اجزای حیوانات حلال گوشت که ذبح شرعی نشده اند، پاک و حلال است؟

ج. ژلاتین های تهیه شده از استخوان حیوان های حلال گوشت که ذبح شرعی نشده اند، چنانچه ظاهر استخوان را قبل از تبدیل به ژلاتین تطهیر کنند پاک و حلال اند، اما ژلاتین های تهیه شده از پوست حیوانات حلال گوشت که ذبح شرعی نشده اند، نجس و حرام است مگر این که یقین حاصل شود که استحاله شده است.

س۷۵. ژلاتین تهیه شده از اجزای حیوانات حرام گوشت، به دلیل چندین بار تغییر و تحول کلی، آیا استحاله بر این صدق می کند تا باعث طهارت ژلاتین شود؟

ج. تحقق استحاله محرز نیست، لذا ژلاتین های تهیه شده از اجزاء حیوانات حرام گوشت نجس و حرام اند.

س۷۶. آیا روغن مار نجس است؟ (روغن ماری که به منظور جلوگیری از ریزش مو، به مو مالیده می شود) .

ج. پاک است ولی خوردن آن جایز نیست و اگر جذب نشده هنگام نماز نباید همراه نمازگزار باشد.

س۷۷. استفاده از روغنی که از حیوانات حرام گوشت ساخته می شود، در لوازم آرایشی اشکال دارد؟

ج. استفاده از روغن حیوانات حرام گوشت در لوازم آرایشی اشکالی ندارد ولی در صورت نجس بودن، برای نماز باید بدن تطهیر شود و در هر صورت اگر عین باقی است باید برطرف شود. [1]

س۷۸. استفاده از مواد آرایشی که در ترکیبات آنها از اجزای حیوان استفاده شده است، در صورتی که ندانیم از اجزای حیوان حلال گوشت است یا حرام گوشت؟ و ذبح شرعی آن هم محرز نباشد، حکم مسأله چیست؟

ج. اگر یقین ندارید که از حیوان نجس تهیه شده یا نه محکوم به طهارت است و استفاده فی نفسه مانعی ندارد.

س۷۹. تولید، خرید و فروش و استفاده از صابون ها و کرم ها و هر نوع مواد آرایشی که در ترکیبات آنها، از حیوانات دریایی، مانند: خرچنگ، ستاره ی دریایی، نهنگ و ... استفاده می شود، چه حکمی دارند؟

ج. در فرض مرقوم فی نفسه اشکال ندارد و لکن در هنگام نماز باید آن را بر طرف نمایید.

س۸۰. اگر ماده آرایشی از منابع حرام و نجس تهیه شده باشد، (مثلا از شراب یا روغن های حیوانی حرام گوشت و یا تذکیه نشده) ولی بر اثر فعل و انفعالات شیمیایی ماهیت آن منبع حرام تغییر کند حکم تولید ، خرید و فروش و استفاده از آن چه حکمی دارد؟

ج.اگر منفعت حلال دارند فی نفسه اشکال ندارد.

س۸۱. آیا بازار مسلمین، دلالت بر طهارت مواد آرایشی که در آن از اجزای حیوان استفاده شده و یا مواد استفاده شده در آن مشکوک است، اعم از تولید داخل یا وارداتی، می کند؟ (مانند انواع کِرم ها، روغن ها و مانند آن)

ج. در فرض مرقوم اگر یقین به نجاست آنها ندارد، احکام طهارت مترتب می شود.

مواد آرایشی الکل دار

س۸۲. آیا الکل سفید و صنعتی نجس است؟ و خرید و فروش و استفاده از آن چه حکمی دارد؟

ج. اگر از الکلی باشد، که در اصل مایع نیست، هر چند مست کننده هم باشد، محکوم به طهارت است ؛ ولی اگر از الکل مایع بالاصالة، و بر حسب تشخیص اهل فن، مست کننده باشد، بنابر احتیاط واجب نجس است.

س۸۳. استفاده از اسپری و ادکلن های خارجی که ممکن است الکل در آن وجود داشته باشد، چه حکمی دارد؟

ج. اگرالکل به کار رفته در آن، الکل مست کننده ای باشد که در اصل مایع بوده، بنابر احتیاط نجس است ؛ و نمی توان با لباسی که به آن آغشته شده نماز خواند، و در صورت شک محکوم به طهارت است.

س۸۴. با توجه به این که الکل در ضد عفونی و آرایش کارایی دارد، و بعد از ضد عفونی جذب پوست بدن می شود، و با توجه به این که در روایتی استفاده از سرمه یی که در ساخت آن از خمر استفاده شده است، پلید و به منزله مردار معرفی شده است. استفاده از الکل و مواد الکل دار در موارد ذکر شده چه حکمی دارد؟

ج. اگر الکل به کار رفته در آن الکل مست کننده ای باشد که در اصل مایع بوده، بنابراحتیاط نجس است، و از آن اجتناب شود.

س۸۵. آیا همه ی انواع الکل، نجس می باشد؟

ج. خیر، ملاک نجاست الکل، این است که مست کننده، و در اصل مایع باشد. که در این صورت بنابر احتیاط واجب نجس است.

مواد آرایشی مشکوک

س۸۶. استفاده از مواد آرایشی خارجی توسط آرایشگر به جهت اینکه نمی داند پاک است یا نجس ، چه حکمی دارد؟

ج. فی نفسه اشکالی ندارد و محکوم به طهارت است.

س۸۷. آیا ماده ی آسِتون که برای پاک کردن لاک ناخن استفاده می شود نجس است؟

ج. تا زمانی که یقین به نجاست آن ندارید محکوم به طهارت است.

اطلاع نجاست به مشتری

س۸۸. اگر در هنگام کار، بدن یا لباس مشتری و یا کالای او نجس شود آیا لازم است آرایشگر و مانند آن به مشتری بگوید؟

ج. لازم نیست.

س۸۹. آن عده از مواد آرایشی که از مواد نجس تهیه می شود و در غیر خوردن و تزریق استعمال می شود آیا در هنگام فروش، باید خریدار را به نجاست آن مطلع کرد؟

ج. لازم نیست.

---

(۱) سگ و خوک به واسطه سر بریدن و شکار کردن پاک نمی شوند، و خوردن گوشت آنها هم حرام است ؛ ولی حیوان حرام گوشتی را که درّنده و گوشتخوار است مانند گرگ و پلنگ، اگر به دستوری که در شرایط سربریدن حیوان گفته می شود سر ببرند (ذبح شرعی کنند) یا با تیر و مانند آن شکار کنند، پاک است، ولی گوشت آن حلال نمی شود. و در هر صورت باید برای نماز، بدن و لباس از آن اجزاء یا مواد تطهیر شود. (توضیح المسائل حضرت امام خمینی ره مسأله ۲۵۸۸)

زینت

زینت از نظر شرعی

س۹۰. منظور از زینت چیست که خانمها باید از نامحرم بپوشانند؟

ج. به زینت هایی گفته می شود که جزء بدن شخص به شمار نمی رود، (مانند انواع زیورهای طلا و جواهر) ، و هم به آرایش هایی گفته می شود که به بدن شخص متصل بوده و گویی جزئی از اوست ؛ (همانند سرمه و رنگ مو) . علاوه بر این، خود زیبایی های طبیعی بدن (اندام و زیبایی های بدن) نیز زینت به شمار می رود، و در کل هر چیزی که عرفاً زینت محسوب گردد بانوان باید آن ها را در برابر مرد نامحرم بپوشانند. البته صورت و دست ها تا مچ بدون زینت از این حکم مستثنی می باشند.

س۹۱. آیا ملاک در حرمت آرایش، لذّت بردن نامحرم است؟

ج. خیر، آرایش در برابر نامحرم جایز نیست، چه او لذت ببرد یا نبرد.

س۹۲. اگر گوشواره از روسری بیرون باشد، در صورتی که هیچ قسمتی از گردن و گوش بیرون نباشد، اشکال دارد؟

ج. بنابر احتیاط واجب، جایز نیست.

س۹۳. حنا گذاشتن برای انگشتان دست و پا زینت حساب می شود و باید از نامحرم پوشانده شود؟

ج. تشخیص آن موکول به نظر عرف است.

س۹۴. آیا استفاده از بعضی مواد آرایشی که رنگ آن دیده نمی شود (مانند رُژ لب) در حضور نامحرم جایز است؟

ج. به هر حال اگر به گونه ای باشد که عرفاً زینت محسوب شود، و یا باعث جلب توجه نامحرم می گردد، لازم است از نگاه نامحرم پوشانده شود.

س۹۵. استفاده بانوان از سرمه و لاک ناخن در بیرون از منزل چه حکمی دارد؟ (اگر بانوان سرمه را نه برای زینت بلکه به خاطر فوایدی که دارد استفاده کنند در این صورت باز هم در مقابل نامحرم

باید آن را بپوشانند.)

ج. فی نفسه مانعی ندارد، ولی اگر عرفاً زینت محسوب شود، باید از نگاه نامحرم پوشانده شود. (و تشخیص موضوع و تشخیص این که زینت است یا نه، بر عهده شخص مکلف است.)

س۹۶. آیا هر نوع انگشتری (طلا، عقیق، بدلیجات و...) ، ساعت و عینک طبّی زیبا برای زنان زینت محسوب می شود، که باید از نامحرم بپوشانند؟

ج. تشخیص این گونه امور به عهده عرف می باشد ؛ و اگر عرفاً زینت محسوب شود، برای زنان لازم است از نگاه نامحرم بپوشانند.

س۹۷. آیا فرقی بین آرایش کردن هست، یعنی اگر کسی بسیار بد زینت کند، مثلاً مطابق رسومات خودشان به آن زینت بگویند، و حال آن که برای عدّه ای دیگر، نه فقط زینت نیست، بلکه برای آنها زشت هم هست. آیا این گونه زینتها نیز باید از نامحرم پوشیده شود؟

ج. زینت کردن، به زشتی و زیبایی نیست و هرچه که عرفاً بدان زینت بگویند باید از نامحرم پوشیده شود.

توضیح: در مسئله پوشش وجه و کفین، در صورت داشتن زینت باید از نامحرم پوشانده شود، فرقی بین نامحرم ها نیست چه فامیل نزدیک باشند و چه غریبه
در نتیجه خانمها باید در مجالس و میهمانی های فامیلی و غیره، وجه و کفین زینت شدة خود را از نامحرم بپوشانند و یا از زینت کردن آن ها پرهیز کنند.

س۹۸. اگر از کرم روشن کننده پوست به مقدار کم که فقط لکه های پوست را بپوشاند (نه برای زیبایی بلکه برای پوشاندن عیب) استفاده کنیم اشکال دارد؟

ج. اگر آرایش و زینت حساب شود باید از نامحرم پوشانده شود، و کم و زیادش در حکم تأثیری ندارد.

برجسته کردن مو

س۹۹. آیا گل سر بزرگ (کلیپس) که پشت سر بسته می شود، و از زیر روسری و چادر به صورت برجستگی دیده می شود، در حضور نامحرم اشکال دارد؟

ج. در صورتی که باعث جلب توجه نامحرم بشود، اجتناب کنید.

س۱۰۰. اگر موها را طوری ببندیم که به صورت دم اسبی باشد، یعنی از پشت سر موها بر جسته شوند، و این برجستگی از روی چادر یا روسری در مواجهه با نامحرم دیده شود، در حالی که در عرف جا افتاده شده است، اشکال دارد ؟

ج. در صورتی که باعث جلب توجه نامحرم بشود، اجتناب کنید.

استفاده از عطر

س۱۰۱. عطر زدن بانوان در بیرون از منزل (کوچه و خیابان) چه حکمی دارد؟

ج. اگر باعث جلب توجه نامحرم نگردد، مانعی ندارد.

س۱۰۲. استفاده از کرمهای ضد آفتاب در فصل گرما با توجه به بوی آنها چه حکمی دارد؟ و همچنین عطر زدن در این فصل برای جلوگیری از بوی عرق بدن چه حکمی دارد؟

ج. فی نفسه مانع ندارد، ولی اگر جلب توجه نامحرم می کند، باید اجتناب کند.

س۱۰۳. استشمام بوی عطر نامحرم یا بوی طبیعی بدن یا بوی لباسهای نامحرم (اعمّ از این که استشمام کننده زن باشد یا مرد) ، چه حکمی دارد؟

ج. اگر موجب خوف ارتکاب گناه یا مستلزم مفسده شود، جایز نیست.

زیباسازی ناخن و دندان

س۱۰۴. آیا آویز ناخن (آویز فلزی) که تنها به یک ناخن انگشت بند است، اشکال شرعی دارد؟ (در حضور نامحرم)

ج. به طور کلی زن باید زینت و آرایش خود را از نگاه نامحرم بپوشاند.

س۱۰۵. بلند کردن ناخن برای بانوان چه حکمی دارد؟ و آیا باید از نامحرم پوشانده شود؟

ج. فی نفسه مانعی ندارد، ولی اگر عرفاً زینت محسوب شود، باید از نگاه نامحرم پوشانده شود. (و تشخیص موضوع و تشخیص این که زینت است یا نه، بر عهده شخص مکلف است) ، ولی باید آن را برای وضو و غسل تمیز نگه دارند.

س۱۰۶. طرح های گوناگونی روی دندان ها انجام می دهند یا طراحی روی ناخن و ... تبلیغ و انجام این نوع آرایش ها و درآمد حاصل از آن شرعاً چه حکمی دارد؟

ج. طراحی و آرایش کردن زنان فی نفسه و اجرت گرفتن دربرابر آن اشکال ندارد.

س۱۰۷. نگین روی دندان یا منگوله هایی که از ناخن یا لب آویزان می کنند، چه حکمی دارد؟

ج. فی نفسه مانعی ندارد، ولی اگر عرفاً زینت محسوب شود، باید از نگاه نامحرم پوشانده شود.

س۱۰۸. آیا سوراخ نمودن ناخن های بلند خانم ها و وصل نمودن حلقه به آن اشکال دارد؟

ج. فی نفسه مانعی ندارد، ولی اگر عرفاً زینت محسوب شود، لازم است از نگاه نامحرم پوشانده شود.

س۱۰۹. کاشت ناخن مصنوعی برای بانوان چه حکمی دارد؟

. کاشت مژه و ناخن جایز نیست. اگر برداشتن مژه و ناخن مصنوعی ممکن باشد، وضو یا غسل با آن باطل است و در نتیجه نماز هم باطل است و چنانچه برداشتن آنها تا پایان وقت نماز ممکن نباشد یا مشقت غیر قابل تحمل داشته باشد، باید علاوه بر وضو یا غسل جبیره ای، تیمم کند و بعد از برداشتن مژه و ناخن، بنابر احتیاط واجب قضای نمازها را نیز بخواند.

آرایش های رایج و طبیعی

س۱۱۰. آیا تاتو کردن ابرو به گونه ای که به شکل طبیعی خود ابرو باشد و زیاد جلب توجه نکند در مقابل نامحرم اشکال دارد؟

ج. در هر صورت اگر عرفاً زینت محسوب شود، باید از نامحرم پوشانده شود.

س۱۱۱. أخیراً برخی از بانوان نسبت به ابرو یا دور لب عملیات تاتو انجام می دهند، که طبیعتاً زینت تلقی می شود، آیا پوشاندن آن از نامحرم واجب می باشد؟

ج. استفاده زنان از زیورآلات و زینت و آرایش نمودن خود، اشکال ندارد، لکن باید از نامحرم پوشانده شود.

س۱۱۲. آرایش ملایم و خفیف به طوری که باعث جلب توجه نامحرم نشود، چه حکمی دارد؟

ج. هر آنچه در عرف زینت محسوب شود باید پوشانده شود. (پس آرایش خفیف را اگر عرف زینت به حساب آورد، پوشاندن آن واجب است، و إلاّ لازم نیست) .

س۱۱۳. اگر گردی صورت زن زیبا باشد، باید آن را هم از نامحرم بپوشاند؟

ج. فی نفسه لازم نیست.

س۱۱۴. زنی که صورت خود را با جرّاحی پلاستیک زیبا ساخته است، آیا حکم زینت پیدا کرده، و باید آن را از نامحرم بپوشاند؟

ج. اگر جلب توجه نامحرم می کند، باید بپوشاند ؛ و زینت بودن به صدق عرفی است.

س۱۱۵. آیا استفاده از موی مصنوعی و دیده شدن مقداری از آن (موی مصنوعی) از زیر روسری در محل حضور نامحرمان حرام است؟

ج. بنابر احتیاط واجب باید از نامحرم پوشانده شود.

س۱۱۶. استفاده از لنز برای تغییر رنگ چشم چه حکمی دارد؟

ج. فی نفسه مانعی ندارد ؛ و در هر حال اگر استفاده از لنز زینت نباشد، و موجب جلب توجه نامحرم نباشد، اشکال ندارد ؛ و گرنه باید از نامحرم پوشیده شود.

س۱۱۷. آیا آرایش کردن زنان در محل کار در حالی که نامحرم حضور دارد، جایز است؟

ج. در فرض سؤال جایز نیست.

س۱۱۸. اگر خانمی با حجاب کامل اسلامی ولی آرایش کرده و بدون داشتن قصد بد از منزل خارج شود، آیا مرتکب گناه شده است یا خیر؟

ج. خانم ها باید صورت آرایش کرده خود را از نامحرم بپوشانند، و جایز نیست با این حالت در بین نامحرمان، رفت و آمد نمایند.

س۱۱۹. بنده خانم جوانی هستم که فکر می کنم موی ساده و بی آرایش و سیاه رنگ جاذبه خاصی ندارد، آیا با این وجود لازم است موهای خود را از نامحرم بپوشانم؟

ج. بر همه خانم ها اعم از جوان و غیره واجب است تمام بدن و سر و موهای خود را از نامحرم بپوشانند، و فقط آشکار بودن گردی صورت و دست ها تا مچ اگر خالی از زینت و آرایش باشد، اشکال ندارد. و فرقی بین این که جاذبه داشته باشد یا نداشته باشد، نیست. بلی زن های فرتوت که سِنّی از آن ها گذشته در بعضی موارد استثناء شده اند.

آرایش زن در مجالس عروسی

س۱۲۰. آرایش نمودن زن برای غیر همسر در بعضی مجالس زنانه مثل عروسی یا میهمانی زنانه، چه حکمی دارد؟

ج. در صورتی که نامحرم او را نبیند، و مفسده ای هم نداشته باشد، اشکال ندارد.

رضایت شوهر در امر آرایش

س۱۲۱. اگر شوهر پوشیدن لباس و یا آرایش خاصی را از همسرش درخواست کند، آیا اطاعت او بر زن واجب است؟ (البته این درخواست برای داخل منزل است) .

ج. اگر این درخواست در راستای استمتاعات باشد، و یا ترک آن باعث نفرت شوهر گردد، بر زن واجب است اطاعت کند، در غیر این صورت، واجب نیست.

س۱۲۲. آیا زن برای هر کاری که می کند مانند کوتاه کردن مو، واجب است از شوهرش اجازه بگیرد؟

ج. به طور کلّی اطاعت زن از شوهر، در برابر استمتاعات [1] متعارف درخواست شده از جانب شوهر، بدون عذر شرعی و نیز در خروج از منزل بدون عذر شرعی لازم است، مگر آن که خروج از منزل در ضمن عقد شرط شده باشد ؛ و نسبت به سایر موارد، اطاعت واجب نیست.

س۱۲۳. اگر زنی به توصیه دکتر مجبور به کوتاه کردن موی سرش شود، ولی شوهرش اجازه ندهد، تکلیف این خانم چیست؟

ج. اگر کوتاه کردن مو به گونه ای باشد که موجب تنفر شوهر می شود، جایز نیست. مگر این که ضرورت داشته باشد.

س۱۲۴. شوهری که رضایت ندارد زنش آرایش کند، اگر علیرغم عدم رضایت شوهر، در حضور او و برای او آرایش کند اشکال دارد؟

ج. اگر از لوازم آرایشی که مِلک شوهر است استفاده نکند، و موجب تنفّر وی نشود، اشکال ندارد.

س۱۲۵. اگر خانمی درآمد کار خود را به شوهرش اطلاع ندهد، و آن را خرج اقوام خود مانند پدر و مادر یا خواهر و برادر کند، آیا اشکال دارد؟

ج. اشکال ندارد.

س۱۲۶. آیا زن می تواند بدون اجازه شوهر کار کند؟

ج. در هر حال، خروج زن از خانه بدون عذر شرعی باید با اجازه شوهر باشد ؛ مگر آن که در ضمن عقد، خروج از منزل شرط شده باشد.

س۱۲۷. زنی که شاغل است، و درآمدی که به دست می آورد می تواند هر کاری با آن انجام دهد، مثلاً نذر کند، یا این که باید از شوهرش اجازه بگیرد؟

ج. درآمد زن مال خود اوست، و می تواند در هر مورد حلالی که بخواهد مصرف کند، اما نذر زن در صورت حضور شوهر باید بنا بر احتیاط واجب با اجازه شوهر باشد.

---

(۱) . به معنای لذت بردن جنسی که بین زن و شوهر وجود دارد.

پوشش

لباس

س۱۲۸. معیار لباس شهرت چیست؟

ج. لباس شهرت، لباسی است که پوشیدن آن برای شخص، به خاطر رنگ یا کیفیت دوخت یا مندرس بودن آن و علل دیگر مناسب نیست، به طوری که اگر آن را در برابر مردم بپوشد، توجه آنان را به خود جلب نموده و انگشت نما می شود.

س۱۲۹. اگر زنی پوشیه و نقاب بر صورت خود بزند، و در عرف آن شهر و منطقه مایه ی شگفتی و جلب توجه شود، آیا لباس شهرت تلقّی می گردد؟

ج. پوشیه لباس عفاف است، و لباس شهرت محسوب نمی شود.

س۱۳۰. آیا دختران می توانند لباس های رنگی مانند لباسی که رنگ آن مایل به آبی پررنگ است بپوشند؟

ج. فی نفسه اشکال ندارد، به شرطی که منجر به جلب توجه نامحرم یا انگشت نما شدن و ترتّب مفسده نشود.

س۱۳۱. آیا برای زنان پوشیدن لباسهای تنگی که برجستگیهای بدن آنان را نشان می دهد، و یا پوشیدن لباسهای بدن نما و نیمه عریان در عروسیها و مانند آن جایز است؟

ج. اگر از نگاه مردان اجنبی و ترتّب مفسده در امان و محفوظ باشند، اشکال ندارد، در غیر این صورت جایز نیست.

س۱۳۲. آیا بر زنان واجب است در لباس مانند مقنعه، شلوار و پیراهن فقط رنگ سیاه را انتخاب کنند؟

ج. حکم لباس زن از جهت رنگ و شکل و کیفیت دوخت مانند کفش است. (احکام کفش در بخش بعدی بیان شده) .

س۱۳۳. آیا جایز است حجاب و لباس زن به گونه ای باشد که توجه دیگران را بخود جلب کند، و یا باعث تهییج شهوت شود، مثلاً طوری چادر سر کند که توجه دیگران را به خود جلب کند، و یا پارچه و رنگ جوراب را به گونه ای انتخاب کند که شهوت برانگیز باشد؟

ج. پوشیدن چیزی که از جهت رنگ یا شکل و یا نحوه پوشیدن باعث جلب توجه اجنبی شود، و موجب فساد و ارتکاب حرام گردد، جایز نیست.

س۱۳۴. آیا پوشیدن دستکش توری برای خانمها زینت محسوب می شود؟

ج. در صورتی که موجب جلب توجه نامحرم گردد، و عرفاً زینت محسوب شود، جایز نیست.

س۱۳۵. اگر زن با پوشش کامل و با کت و دامن در معرض دید نامحرم قرار بگیرد، اشکال دارد؟

ج. در حجاب و پوشش واجب، لباس معیّنی شرط نیست، و هر لباسی که تمامی بدن زن (بجز صورت و دستها تا مچ که استثناء شده) را بپوشاند، و توجه نامحرم را جلب نکند، کفایت می کند. البته پوشیدن چادر به عنوان حجاب برتر اسلامی بهتر است.

س۱۳۶. آیا بافندگی و خرید و فروش جوراب نازک شرعاً جایز است؟

ج. اگر تولید و خرید و فروش آن به قصد پوشیدن زنان در برابر مردان اجنبی نباشد، اشکال ندارد.

س۱۳۷. پوشیدن جوراب نازک و بدن نما برای خانمها در بیرون از منزل و در حضور نامحرمان چه حکمی دارد؟

ج. پوشیدن بدن از نامحرمان بر زن واجب است ؛ و چنین جورابهایی برای حجاب شرعی واجب کفایت نمی کند.

س۱۳۸. آیا پوشیدن جورابی که ساتر است امّا پا را برجسته نشان می دهد، یا جورابی که به رنگ پوست است و ساق پا را زیباتر نشان می دهد، جایز است؟

ج. اگر عرفاً زینت محسوب شود، یا موجب جلب توجه نامحرم گردد، باید از نامحرم بپوشاند.

س۱۳۹. در عرف مرسوم است که بانوان بعد از ازدواج خود را به اموری از قبیل برداشتن زیر ابرو و زائل کردن موهای صورت (اصلاح ابرو و صورت) و مانند آن زینت می کنند. آیا پوشاندن صورت در

این حالت از نامحرم لازم است؟

ج. اگر به گونه ای باشد که عرفاً زینت و آرایش محسوب شود، باید از نگاه نامحرم پوشانده شود.

س۱۴۰. پوشیدن لباس زنانه توسط مردان و برعکس، برای بازی در تئاتر و سینما چه حکمی دارد؟ تقلید صدای مردان توسط زنان و برعکس چه حکمی دارد؟

ج. پوشیدن لباس جنس مخالف و تقلید صدای او هنگام بازیگری و بیان خصوصیات یک شخص حقیقی، اگر سبب فساد نگردد، بعید نیست که جایز باشد.

س۱۴۱. آیا پوشیدن چیزی که مخصوص زنان است توسط مردان و برعکس، در خانه بدون قصد تشبّه به جنس مخالف، جایز است؟

ج. اشکال ندارد.

کفش

س۱۴۲. صدایی که هنگام راه رفتن زنان از برخورد کفش آنان با زمین ایجاد می شود، چه حکمی دارد؟

ج. تا زمانی که باعث جلب توجه و ترتّب مفسده نشده است، فی نفسه اشکال ندارد.

س۱۴۳. آیا پوشیدن کفش سیاه برّاق توسط زن مؤمن جایز است؟

ج. اشکال ندارد، مگر آن که رنگ و شکل آن باعث جلب توجه نامحرم و یا انگشت نما شدن او شود.

س۱۴۴. پوشیدن کفش روشن در صورتی که در معرض دید نامحرم قرار بگیرد، برای زنان چه حکمی دارد؟

ج. در صورتی که موجب جلب توجه نامحرم گردد، جایز نیست.

س۱۴۵. پوشیدن کفش پاشنه بلند و یا کفشی که رنگ و مدل خاصی دارد که باعث جلب توجه نامحرم می شود، و یا کفشی که موقع راه رفتن صدا می دهد برای زنان چه حکمی دارد؟

ج. در فرض سؤال جایز نیست.

آرایش و نامحرم

س۱۴۶. نگاه های ممنوع و حرام کدام اند؟

ج. ۱- نگاه به بدن زن نامحرم (به جز صورت و دست ها تا مچ) . ۲- نگاه به دست و چهره آرایش شده ی زن نامحرم. ۳- نگاه به زیور آلاتی که زن پوشیده بدون این که محل زیور دیده شود،[۱] بنابر احتیاط واجب. ۴- نگاه مرد نامحرم به عکس بی حجاب زن آشنایی که مُتهتّک[۲] نیست. ۵- نگاه با ریبه (ترس افتادن به حرام) . ۶- نگاه زن به بدن مرد نامحرم (به جز صورت و دست ها و پاها به مقداری که معمولاً نمی پوشانند) . ۷- نگاه هوس آلود (هر چند به صورت و دست ها و یا به بدن هم جنس) .

س۱۴۷. اگر زنی سر خود را کچل کند نگاه کردن به سر بدون موی او چه حکمی دارد؟

ج. جایز نیست.

س۱۴۸. اگر نامحرم موهای کوتاه شده زنی را که به زمین ریخته شده را ببیند، در فرضی که صاحب مو را بشناسد، چه حکمی دارد؟

ج. ظاهراً اشکال ندارد، هرچند احتیاط مستحب این است که لمس نکند.

س۱۴۹. گاهی فرد نامحرمی به علتی داخل آموزشگاه آرایشگری یا مغازه مخصوص بانوان می شود، داخل مغازه تصاویر زنان نیمه برهنه وجود دارد. آیا آرایشگر باید تصاویر را بردارد ؟

ج. برداشتن تصاویر واجب نیست.

س۱۵۰. مشاوره دادن مشتری مرد توسط فروشنده زن ویا زن توسط مرد در مواردی مثل این که چه رنگی به موهای من مناسب است، یا نحوه رُژ لب زدن چطور باشد، یا انتخاب شماره کرم های روشن کننده یا لباس های زیر، چه حک می دارد؟

ج. چنانچه خوف ارتکاب گناه - مانند نگاه حرام - در میان باشد، و یا مفسده انگیز باشد، جایز نیست.

س۱۵۱. اختلاط زن و مرد در آرایشگاه جهت آموزش چه حکمی دارد؟

ج. در هر صورت بر زنان و دختران حفظ حجاب واجب است، و بر مردان هم واجب است از نگاه حرام خود داری نموده، و همچنین از اختلاط که موجب خوف فتنه و فساد است، اجتناب نمایند.

س۱۵۲. فروش مواد آرایشی و لباسهای مخصوص زنانه توسط مردان چه حکمی دارد؟

ج. اگر موجب ترتّب مفاسد اخلاقی و اجتماعی نباشد، اشکال ندارد.

س۱۵۳. آیا جایز است افرادی که ازدواج نکرده اند با رعایت موازین شرعی و آداب اخلاقی، در فروشگاههای تولید و فروش لباس های زنانه و وسایل آرایشی کار کنند؟

ج. جواز کارکردن و کسب درآمد حلال شرعاً مختص گروه خاصی ازمردم نیست، بلکه هر کس که موازین و آداب اسلامی را رعایت کند حق آن را دارد، ولی اگر برای دادن پروانه تجاری یا اجازه کار از طرف ادارات و نهادهای مسئول به خاطر رعایت مصالح عمومی برای بعضی از مشاغل شرایط خاصی وضع شده باشد، باید مراعات شود.

اصلاح مو توسط نامحرم

س۱۵۴. اصلاح و یا رنگ کردن موی مردان توسط آرایشگر زن و یا بالعکس، چه حکمی دارد؟

ج. اصلاح موی زن توسط آرایشگر مرد نامحرم جایز نیست و اصلاح موی مرد توسط زن نامحرم در صورتی که مستلزم لمس باشد یا مفسده داشته باشد، جایز نیست.

س۱۵۵. بعضی اوقات دختران ۹ یا ۱۰ ساله را به آرایشگاه مردانه می آورند که موهایشان را کوتاه کنند. آیا اصلاح موی آن ها با وجود این که به سن تکلیف رسیده اند، برای مردان شرعاً اشکال دارد؟

ج. در فرض مذکور، جایز نیست.

---

(۱) نگاه کردن به زیور آلات زن نامحرمی که زیور آلات خود را از روی لباس پوشیده، مثل گردنبد و النگو یا زیور آلات خود را بیرون گذاشته مثل گوشواره، بدون اینکه گوش یا گردنش دیده شود، بنابر احتیاط واجب جایز نیست. و بر زنان هم واجب است زینت و زیور آلات خود را از دید مرد نامحرم بپوشانند.

(۱) به شخص بی بند و بار و لاابالی، مُتهتّک گفته می شود. نگاه کردن مرد نامحرم به عکس بی حجاب زن آشنایی که متهتک و لاابالی است، بدون

قصد شهوت اشکال ندارد.

فصل ششم: احکام آرایش و تغییر قیافه

گریم و آرایش بازیگران

س۱۵۶. استفاده زنان بازیگر از انواع کِرم و لوازم آرایشی برای بازی در تئاتر یا فیلمی که توسط مردان هم دیده می شوند، جایز است؟

ج. اگر آرایش توسط خود آنان یا زنان و یا یکی از محارم ایشان صورت بگیرد، و فسادی هم بر آن مترتّب نشود، اشکال ندارد ؛ و در غیر این صورت جایز نیست. البته صورت آرایش شده باید از نامحرم پوشانده شود.

س۱۵۷. گریم کردن مردان توسط زنان و بالعکس، جهت بازی در تئاتر یا فیلم، جایز است؟

ج. جایز نیست.

فریب درآرایش

س۱۵۸. اگر به خاطر مراسم خواستگاری مشتری از آرایشگر بخواهد او را گریم نماید، به گونه ای که مشکلات ظاهری پوستش دیده نشود، آیا این کار شرعاً اشکال دارد؟ پول دریافتی آرایشگر در مقابل این کار، چه حکمی دارد؟

ج. اگر از مصادیق فریب و خدعه محسوب شود، جایز نیست و درآمد حاصله هم حرام می باشد.

س۱۵۹. معنای تدلیس و مکر و فریب در اصناف و صنف آرایشگری چیست؟

ج. تدلیس به معنای خدعه و فریب است. البته نه هر خدعه ای، بلکه مقصود پوشاندن عیب یا اظهار کمال در شیء یا کسی است که آن کمال را ندارد، یا اظهار و نشان دادن وصفی که انسان به آن راغب است در حالی که واقعاً آن وصف وجود ندارد. یا مخفی کردن وصفی که رغبتی به آن نیست. مثلاً زن یا مرد پیری را طوری آرایش کنند که مثل زن یا مرد ۲۵ ساله شود.

س۱۶۰. معیار تشخیص تدلیس در آرایشگری و مانند آن چیست؟

ج. معیار تشخیص تدلیس آن است که عرف آن را تدلیس بداند.

س۱۶۱. آیا خانمهای مجرّد می توانند با آرایش و با استفاده از کلاه گیس و یا پوشیدن لباسهای شیک در مجالس ویژه بانوان حاضر شوند، و قصدشان این باشد که با جلب توجه قرار دادن دیگران برای خود خواستگار پیدا کنند؟

ج. فی نفسه مانعی ندارد.

س۱۶۲. رنگ کردن همه و یا قسمتی از مو به نیت جلب توجه دیگران در مجالس بانوان برای ازدواج، جایز است؟

ج. فی نفسه مانعی ندارد.

س۱۶۳. آیا انجام هرگونه آرایشی در مواردی مانند خواستگاری، تدلیس است یا آرایش های معمولی و متعارف، تدلیس به حساب نمی آید؟ به طور کلی، چه نوع آرایشی، پوشاندن واقعیت به حساب می آید و اصولاً تشخیص آن به عهده کیست؟

ج. تدلیس یعنی پنهان نمودن عیب یا چیزی را برخلاف یا بهتر از واقع نشان دادن به قصد فریب دادن دیگری است، و صِرف آرایش تدلیس محسوب نمی شود ؛ و تشخیص این گونه امور به عهده عرف می باشد.

فصل هفتم: احکام خرید و فروش مواد آرایشی

مواد آرایشی تاریخ گذشته

س۱۶۴. حکم خرید و فروش مواد آرایشی تاریخ گذشته چیست؟ و اگر این مواد تاریخ گذشته قابل استفاده بوده و عوارضی نداشته باشد، حکمش چیست؟

ج. اگر موجب غَش [1] در معامله نشود، فی نفسه اشکال ندارد.

گران فروشی

س۱۶۵. فروش مواد آرایشی و لوازم بهداشتی، به قیمتی بیش از آن چه روی آن نوشته شده، چه حکمی دارد؟

ج. اگر خلاف مقررات مربوطه است، جایز نیست.

تقلب

س۱۶۶. بعضی از شرکت های آرایشی و لوازم بهداشتیِ غیر مشهور، بسته بندی و حتی نام کالاهای خود را طوری شبیه یک کالای شرکت مشهور می کنند که در مواردی، برای خریدار مشتبه شده، و در نتیجه، فروش بیشتر و سود بیشتری به دست می آورند، الف) اصل این کار چه حکمی دارد؟ ب) تکلیف فروشنده در این مورد چیست؟

ج. الف و ب) اگر موجب غش در معامله می شود، اصل کار و فروش آن حرام است.

س۱۶۷. عرضه و فروش مواد آرایشی با کیفیت بسیار پایین چه حکمی دارد؟

ج. اگر فریب در معامله نباشد، اشکال ندارد.

س۱۶۸. فروش مواد آرایشی نامرغوب، به جای مواد مرغوب چه حکمی دارد؟

ج. اگر موجب غش در معامله است و جایز نیست.

خارج از سیستم نظارتی

س۱۶۹. حکم خرید و فروش مواد آرایشی که از نظر وزارت بهداشت ممنوع است، چیست؟ درآمد حاصل از فروش آن ها، چه حکمی دارد؟

ج. تخلف از قوانین و مقررات مربوط جایز نیست.

بسته بندی غیرمجاز

س۱۷۰. فروش بعضی از مواد آرایشی و کالاهای بهداشتی که بر روی آنها تصاویر غیرمتعارف و یا تصویر زن آرایش کرده و بدحجاب بوده و دارای آثار منفی می باشد، شرعاً چه حکمی دارد؟ در صورت وجود این تصاویر به خصوص در کالاهای وارداتی وظیفه فروشنده چیست؟

ج. اگر موجب ترویج باطل و فساد باشد، جایز نیست.

---

(۱) . غش به معنای گول زدن و فریب دادن است.

فصل هشتم: احکام آسیب رساندن هنگام آرایشگری

ایجاد بیماری

س۱۷۱. اگر آرایشگر با همان تیغیکه برای مشتری اول استفاده کرده و اشتباهاً به خون او آلوده شده، با همان تیغ صورت مشتری دوم را اصلاح نماید و اتفاقاً خراشی هم در صورت مشتری دوم ایجاد شود و با این کار، فرد دوم به بیماری ایدز و یا هر بیماری دیگری آلوده شود، آیا آرایشگر ضامن است؟

ج. اگر آلوده و بیمار شدن او مستند به آرایشگر باشد، ضامن است.

خون آلود شدن مشتری

س۱۷۲. اگر در حین آرایشگری ، صورت یا گردن و یا بدن مشتری آسیب ببیند، آیا آرایشگر ضامن می باشد؟

ج. ضامن است مگر مقداری که اجتناب ناپذیر باشد.

استفاده از تیغ مشترک

س۱۷۳. آیا استفاده از یک تیغ برای دو نفر اشکال دارد، با توجه به این که متعارف در آرایشگری استفاده از یک تیغ برای یک نفر می باشد؟

ج. باید به نحو متعارف انجام شود.

آسیب به مو

س۱۷۴. اگر در حین مِش یا رنگ کردن مو توسط آرایشگر ناگهان موی مشتری بسوزد، یا آسیب ببیند، و آرایشگر به مشتری نگوید، آیا ضامن است؟

ج : ضامن است.

س۱۷۵. آرایشگری که از ضعف موی مشتری آگاه نیست، و پس از رنگ و مش کردن متوجه ضعف

موی مشتری و در نتیجه سوختن و آسیب رساندن به موی مشتری شود، آیا ضامن است؟

ج. ضامن نیست مگر آن که باید بررسی می کرد.

آسیب توسط شاگرد

س۱۷۶. اگر کار خاصی را به فردی که تخصص آن کار را دارد ، واگذار کنند که طبق تجربه و تخصصش آن کار را انجام دهد، ولی او به شخص تازه کار دیگری که تجربه کاری کافی ندارد واگذار کند، آیا این کار اشکال دارد، و اگر خسارتی وارد شد بر عهده ی چه کسی است؟

ج. تخلّف از قرارداد جایز نیست، و در فرض سؤال موجب ضمان است.

آسیب رساندن به شاگرد

س۱۷۷. اگر استاد یا صاحب کار در حین کار عصبانی شود، و کارگر را کتک بزند یا چیزی مثل شانه یا سنجاق به نشانه عصبانیت پرتاب کند و باعث زخمی شدن یا سیاه یا سرخ یا کبود شدن او شود، آیا ضامن دیة او می باشد؟

ج. در فرض سؤال مستلزم دیه می گردد.

استفاده از مواد آرایشی با وجود ضرر

س۱۷۸. اگر رنگ و مش کردن موی مشتری توسط آرایشگر برای او ضرر داشته باشد، با فرض درخواست مشتری، آیا انجام این کار جایز است؟

ج. اگر ضرر قابل توجهی نداشته باشد، فی نفسه مانعی ندارد.

س۱۷۹. اگر رنگ گذاشتن به موی سر و صورت مُضرّ باشد، آیا شرعاً اشکال دارد؟

ج.اگرضررقابل‌توجه‌داشته‌باشد،اشکال‌دارد .

س۱۸۰. تولید و فروش و استفاده از لوازم و مواد آرایشی که برای پوست و مو عوارض و ضررهایی دارد، چه حکمی دارد؟

ج. اگر ضرر قابل توجهی برای بدن داشته باشد، جایز نیست.

س۱۸۱. تبلیغ لوازم آرایشی یا محصولاتی که برای تبلیغ به آرایشگاه آورده می شود، در صورت داشتن عوارض چه حکمی دارد؟

ج. اگر ضرر قابل توجهی برای بدن داشته باشد، جایز نیست.

فصل نهم: احکام آرایشگری و قانون

محاسبه نرخ آرایش

س۱۸۲. قیمت هایی که اتحادیه می دهد معمولاً مورد رضایت مشتری ها نیست، و خیلی گران است و مشتری ناراضی می شود ؛ آیا پولی که مشتری به اجبار و با چانه زدن و ناراحتی می دهد حلال است؟

ج. اگر خلاف مقررات نبوده و اجحاف هم در حق مشتری نباشد اشکال ندارد.

س۱۸۳. آرایشگر نرخ اصلاح سر و صورت و ابرو را طبق نرخ اتحادیه از مشتری می گیرد، ولی همیشه اصلاح برای خانمی که بار اولش است (تازه عروس ها) و یا برای مجلس عروسی می خواهد برود، یا اصلاح سر و صورت داماد توسط آرایشگر مرد، قیمت ۲ الی ۳ برابر است، آیا این نوع قیمت گذاری جایز است؟

ج. تابع مقررات و قوانین مربوطه است و در هر صورت اجحاف در حق مشتری جایز نیست.

نارضایتی مشتری

س۱۸۴. اگر مشتری بعد از رنگ کردن مویش توسط آرایشگر، از رنگ موی خود ناراضی شود در حالی که رنگ مو را خودش انتخاب کرده بود، هزینهٔ رنگ مو و حق الزحمه آرایشگر بر عهده چه کسی است اگر رنگ مو را آرایشگر انتخاب کرده باشد چطور؟

ج. اگر با رضایت مشتری بوده، به عهده مشتری است.

س۱۸۵. شاگردی برای یادگیری به آموزشگاه آمده ؛ او دوره سه ماهه را خیلی سریع و کامل یادگرفت، مثلاً یک ماه و نیم. آیا پولی که آموزشگاه بابت یادگیری ۳ ماهه با او قرارداد بسته بود را می تواند کامل بگیرد یا باید نصف آن را دریافت کند؟

ج. تابع قرارداد بین دو طرف است، مگر آن که در این زمینه مقرراتی باشد که باید مراعات شود.

س۱۸۶. اگر آرایشگری در کارش دچار اشتباه شود وکار مشتری را درست انجام ندهد، دستمزدش چه حکمی دارد؟

ج. اگر عمل را طبق قرارداد انجام ندهد، مستحق أجرت قراردادی نمی باشد.

س۱۸۷. آیا آرایشگر می تواند در قبال دستمزدی که به او می دهند کار خود را کم یا زیاد ارائه دهد؟

ج. اگر در قبال کار خاصی دستمزد می گیرد، باید آن کار را به طور متعارف انجام دهد.

مجوّز کسب

س۱۸۸. اگر کسی تجربه و توان آرایشگری داشته باشد می تواند بدون مجوّز قانونی آرایشگری نماید؟

ج. در هر صورت تخلف از قوانین و مقررات جایز نیست.

س۱۸۹. اگر کسی مجوّز صنف خاصی را از دولت گرفته باشد، آیا می تواند در مغازه علاوه بر آن کار، کار دیگری نیز انجام دهد؟

ج. اگر مخالف قوانین نباشد، اشکال ندارد.

قوانین در آرایش

س۱۹۰. با توجه به منع قانونی پیلینگ (لایه برداری پوست) توسط آرایشگران ؛ آیا انجام آن جایز است؟

ج. در هر صورت تخلف از قوانین و مقررات جایز نیست ؛ و اگر به خاطر عدم تخصّص کافی، موجب ضرر شود، ضامن است.

س۱۹۱. آیا آرایشگران مجازند لیپوساکشن را که عملی کاملا تخصصی و پزشکی است برای مشتری انجام دهند؟ (لیپوساکشن: خارج کردن چربیها برای کوچک کردن سینه و شکم و..)

ج. در هر صورت تخلف از قوانین و مقررات جایز نیست و اگر به خاطر عدم تخصص کافی موجب ضرر شود ضامن است.

س۱۹۲. فروش لوازم آرایشی و بهداشتی در آرایشگاه ها طبق قانون اتحادیه خلاف قانون می باشد، در صورت درخواست مشتری، اگر آرایشگر وسیله ای را برای او تهیه کند آیا اشکالی دارد؟ و نیز سودی که از این راه کسب می شود حلال است؟

ج. اگر خلاف مقررات نباشد، اشکال ندارد.

س۱۹۳. به کارگیری لنز رنگی برای تغییر رنگ چشم (با توجّه به منع قانونی انجام آن توسط آرایشگران) چه حکمی دارد؟

ج. در هر صورت تخلف از قوانین و مقررات جایز نیست و اگر به خاطر عدم تخصص کافی موجب ضرر شود ضامن است.

فصل دهم: احکام عبادی رایج در آرایشگری

وضو و غسل

س۱۹۴. منظور از نیّت در غسل و وضو چیست؟

ج. نیّت یعنی این که انسان بداند چه کاری انجام می دهد، و آن را برای اطاعت از دستور خداوند به جای آورد ؛ و به زبان آوردن نیت لازم نیست.

س۱۹۵. آیا ناخن های بلند بانوان به وضو و غسل اشکال می رساند؟

ج. اگر ناخن بیش از حدّ معمول بلند نباشد، و زیر ناخن چرک باشد، وضو اشکال ندارد. ولی اگر ناخن را بگیرند، باید برای غسل و وضو آن چرک را برطرف کنند. و نیز اگر ناخن بیشتر از حدّ معمول بلند باشد، باید چرک مقداری از زیر ناخن که از حدّ معمول بلندتر است را برطرف نمایند.

س۱۹۶. وقتی از سرمه یا مداد ابرو استفاده می کنیم بعد از پاک کردن هاله ای از رنگ آن باقی می ماند، به گونه ای که اگر پارچه سفیدی را روی آن محکم بکشیم کمی سیاه می شود، تکلیف وضو و غسل چیست؟

ج. اگر صرفاً رنگ باشد و دارای جرمی نباشد که مانع از رسیدن آب به مو و پوست شود، وضو و غسل صحیح است. ولی اگر جرم داشته باشد باید برطرف شود.

س۱۹۷. بافت موکه با رینگ [1] و نگین انجام می شود، آیا اشکال برای وضو یا غسل دارد؟

ج. در هر صورت اگر مانع رسیدن آب به مو گردد، باید برای غسل برطرف گردد، و نسبت به وضو اگر به اندازه ای نباشد که مانع مسح سر به بن مو و یا کف سر باشد، اشکال ندارد.

س۱۹۸. آیا چربی طبیعی بدن در اعضای وضو مانع محسوب می شود؟

ج. چربی هایی که به طور طبیعی در مو و صورت به وجود می آید مانع محسوب نمی شود، مگر آن که به حدّی باشد که مانع از رسیدن آب به پوست و مو گردد. و تشخیص آن به عهده شخص مکلف می باشد.

س۱۹۹. اگر کسی وضو و یا غسل واجب داشته باشد وضو و غسل خود را انجام دهد، ولی بعد از چند

روز، متوجه ذرّه ای لاک بر روی گوشه ناخن خود شود، آیا باید دوباره غسل کند؟ و نمازهایی که در این چند روز خوانده را باید قضا نماید؟

ج. اگر بداند که هنگام غسل یا وضو چنین مانعی روی بدن بوده، غسل یا وضو باطل است و باید همه نمازهایی که با این حالت خوانده شده، اعاده کند.

س۲۰۰. اگر بعد از پاک نمودن آرایش، شک کنیم که چیزی روی پوست مانده یا نه، می توانیم وضو بگیریم؟

ج. باید مطمئن شوید آب به پوست می رسد، مگر این که مبتلا به وسواس باشید، که نباید به شک اعتنا کنید.

س۲۰۱. آیا رنگ مو که آقایان و بانوان برای موهای خود استفاده می کنند، برای وضو و غسل اشکال می رساند؟

ج. صِرف رنگ اگر جرم نداشته باشد، مانع محسوب نمی شود.

س۲۰۲. رنگهای تیره که بر روی پوست صورت یا بدن زده می شود بعد از پاک کردن اثرش همچنان باقی می ماند. آیا با وجود آن می توان وضو و غسل کرد؟

ج. اگر صِرف رنگ باشد و جرم ندارد، مانعی ندارد و ضرری به صحت وضو وارد نمی کند.

س۲۰۳. حنا گذاشتن بر روی بدن و مو و همچنین استفاده از انواع رنگهای مو در حال جنابت و حیض کراهت دارد؟

ج. خضاب کردن به حنا و غیر آن برای شخص جنب و حایض مکروه است.

س۲۰۴. آیا بافتن مو به صورت آفریقائی توسط آرایشگر در صورتی که مانع صحت غسل و وضو باشد، شرعاً اشکال دارد ؛ و درآمد حاصل از آن چه حکمی دارد؟

ج. فی نفسه اشکال ندارد.

س۲۰۵. حکم استفاده از ناخن مصنوعی برای مدت طولانی چیست؟ (ناخن مصنوعی به وسیله چسب قطره ای خیلی قوی به ناخن اصلی می چسبد و مانع از نفوذ آب می شود) تکلیف وضو و

غسل چیست؟

ج. اگر درآوردنش هنگام وضو و غسل برای او ممکن بوده و حرج و مشقت نداشته باشد، وضو و غسل با وجود چنین مانعی باطل است ؛ و اگر درآوردنش ممکن نباشد، و یا همراه با حرج و مشقت باشد، ایجاد چنین مانعی که موجب تبدّل وظیفه وضو و غسل به وضو و غسل جبیره ای می شود، چنانچه در غیر وقت نماز باشد، مانع ندارد ؛ ولی در وقت نماز باید وضو یا غسل را انجام دهد، سپس مبادرت به ایجاد مانع نماید ؛ و چنانچه نتواند در وقت وضو یا غسل آن مانع را برطرف کند، و یا برطرف کردن مانع حرج و مشقت داشته باشد، باید به وظیفه غسل و وضوی جبیره ای عمل کند، یعنی با دست مرطوب مانع را مسح نماید. امّا در صورتی که امکان برطرف کردن آن ـ ولو در روز های بعد ـ باشد، و برطرف نکند، وضو و غسل جبیره باطل خواهد بود.

س۲۰۶. بعضی از زنها ادّعا می کنند که وجود رنگ روی ناخن مانع وضو نیست، و مسح روی جوراب نازک هم جایز است، نظر شریف جناب عالی در این باره چیست؟

ج. در صورتی که رنگ دارای جرم باشد، مانع از رسیدن آب به ناخن است می باشد و وضو باطل است و مسح بر جوراب هر قدر هم نازک باشد، صحیح نیست.

س۲۰۷. اگر در محل مسح، پارچه ی نازکی قرار گرفته باشد که مانع رسیدن دست به موی سر باشد، آیا مسح بر آن صحیح است؟

ج. صحیح نیست.

س۲۰۸. امروزه رایج است که برای ترمیم موی سر و ابرو، از جاهای دیگر بدن، موی طبیعی را برداشته و در محل مورد نظر کاشته می شود. در این روش موهای کاشته شده توانایی رشد همراه با سایر موها را دارند، آیا این کار، مشکلی برای وضو و غسل ایجاد می کند؟

ج. در فرض سؤال موی کاشته شده در حکم موی طبیعی است، یعنی در غسل باید شسته شود ؛ و در وضو، مسح بر روی آن اشکالی ندارد.

تبصره: در غسل، شستن موهای کوتاه که جزء بدن محسوب می شود، واجب است ؛ و موهای بلند هم بنا براحتیاط واجب، باید شسته شوند. [۲]

س۲۰۹. یکی از روش های ترمیم موی سر و ابرو، کاشتن موهای مصنوعی زیر پوست می باشد (در این روش تارها توسط وسیله ای از طرف گره خود زیر پوست قرار می گیرد) . آیا مشکلی برای وضو و غسل ایجاد می کند؟

ج. اگر موی کاشته شده به طور طبیعی مانعی برای رسیدن آب به پوست سر و ابرو نمی باشد، اشکالی ندارد. ولی در غسل لازم نیست این موها شسته شود، و در وضو نمی توان روی این موها مسح کشید بلکه باید پوست سر را مسح کرد. و اگر امکان مسح بر پوست سر نباشد، و برطرف کردن آن ها برای مسح موجب حرج و مشقت باشد، در این صورت باید به وظیفه جبیره عمل نماید.

س۲۱۰. یکی از روش های ترمیم مو، روشی است که موی مصنوعی یا طبیعی به وسیله چسب به پوست سر یا ابرو چسبانده می شود. الف) آیا این کار مشکلی برای وضو و غسل ایجاد می کند؟ب) انجام این عمل توسط مکلف و درآمد آرایشگر آیا اشکالی دارد؟

ج.
الف) ایجاد چنین مانعی که موجب تبدّل وظیفه وضو و غسل به وضو و غسل جبیره ای می شود چنانچه در غیر وقت نماز باشد مانع ندارد، ولی در وقت نماز باید وضو یا غسل را انجام دهد سپس مبادرت به ایجاد مانع نماید ؛ و چنانچه نتواند در وقت وضو یا غسل آن مانع را برطرف کند و یا بر طرف کردن مانع حرج و مشقت داشته باشد، باید به وظیفه غسل و وضوی جبیره ای عمل کند، یعنی با دست مرطوب مانع را مسح نماید.
ب) فی نفسه اشکال ندارد.

س۲۱۱. بعد از استفاده از ریمل، هنگام شست و شو باید تمامی مواد روی مژه پاک شود یا نه؟ اگر بعد از شستن زیر چشم رنگ گرفته باشد و کمی سیاه شده باشد، ولی هیچ جرمی نداشته باشد این سیاهی مانع وضو است یا نه؟

ج. همه مواد روی مژه اگر جرم داشته باشد باید برطرف شود و بعد از شستن آنچه باقی می ماند اگر صرف رنگ باشد و جرم نداشته باشد، مانعی ندارد و بر طرف کردن آن لازم نیست.

س۲۱۲. مواد آرایشی از قبیل کرم را که آرایشگر برای مشتری استفاده می نماید، آیا وظیفه دارد که به او توضیح دهد که برای وضو و غسل شما اشکال دارد؟

ج. وظیفه ای ندارد.

س۲۱۳. آیا استفاده از تافت (حالت دهنده مو) ، چسب مو، مواد نگه دارنده و حالت دهنده مو برای وضو و غسل اشکال دارد؟

ج : اگر دارای جرمی نباشد که مانع از رسیدن آب به مو شود، وضو و غسل صحیح است ؛ و تشخیص این موضوع بر عهده مکلّف می باشد.

س۲۱۴. آیا کرم مو، تافت، چسب مو، مواد نگهدارنده و حالت دهنده مو برای مسح در وضو مانع محسوب می شود؟

ج. اگر جرمی داشته باشد که مانع رسیدن آب به مو و بیخ مو و یا پوست سر گردد، لازم است بر طرف گردد، و مسح با آن صحیح نیست. ولی اگر این مواد فقط مانع رسیدن آب به موی سر باشد در موقع مسح سر اگر موها را کنار زده و بر بیخ مو یا پوست سر مسح بکشد وضویش صحیح است ؛ و در این صورت استفاده از تافت و مواد نگه دارنده برای وضو مانع محسوب نمی شود.

س۲۱۵. اگر مواد آرایشی به دست آرایشگر بچسبد در صورتی که برطرف نشود، برای وضو و غسل چه باید کرد؟

ج. باید موانع را برطرف نماید و اگر برطرف کردن آن مشقت زیاد داشته باشد، باید به وظیفه جبیره عمل کند.

س۲۱۶. حکم لاک زدن انگشتان پا و دست برای نماز چیست؟

ج. وجود لاک بر روی ناخن های دست، مانع از رسیدن آب است، و وضو را باطل می کند. بلی در مسح پاها اگر یکی از انگشت ها لاک نخورده باشد، اگر از سر انگشت لاک نخورده تا مفصل پا را مسح کند، وضویش صحیح است. اما در غسل، لاک روی ناخن دست یا پا موجب بطلان است ؛ و اگر بعد از وضو و غسل متوجه شوند، باید بعد از برطرف کردن آن لاک دوباره وضو و غسل را تکمیل کند، و عباداتی که با وضو و غسل باطل به جا آورده اند، در وقت إعاده یا اگر خارج وقت است، قضا نمایند
لازم به توضیح است اگر کسی بعد از وضو و یا غسل لاک بزند، و مادامی که وضویش باطل نشده می تواند نماز بخواند، و نماز خواندن با لاک در این صورت اشکال ندارد. اما در صورتی که وضویش باطل شود باید لاک را برطرف کند، تا مانع از رسیدن آب برای وضو یا غسل در اعضا وجود نداشته باشد.

س۲۱۷. اثر بعضی از لاک ها به حالت براقیت یا ذره های اکلیل گاهی روی ناخن تا چند روز می ماند. با وجود این که ناخن به وسیله آسِتُن (نوعی حَلاّل برای پاک کردن لاک ناخن) پاک شده، این اثرهای خیلی کم اکلیل باز هم مانع وضو است؟

ج. اگر مانع از رسیدن آب به اعضاء وضو است هر چند کم باشد باید بر طرف شود و تشخیص آن به عهده مکلف است.

س۲۱۸. در بعضی رنگ های مو، آرایشگر مجبور است از ماسک تقویتی مو استفاده کند، آیا برای وضو اشکال دارد؟

ج. در صورتی که دارای جرم باشد، و مانع از رسیدن آب به محل وضو گردد، باید برطرف کند، و سپس وضو انجام دهد.

س۲۱۹. مویی که دارای ژل یا روغن و یا واکس مو است، آیا برای مسح در وضو اشکال دارد یا نه؟

ج. اگر جرمی داشته باشد که مانع رسیدن آب به محل وضو می شود، وضو با آن صحیح نیست ؛ و تشخیص آن به عهده مکلف است.

س۲۲۰. در صورتی که ناخن پا بلند باشد، چگونه مسح پا انجام می شود؟

ج. به هر حال باید از نوک انگشتان پا، روی پا را تا مفصل مسح نماید.

س۲۲۱. اگر شخص موهای قسمت های دیگر را در جلوی سرش جمع کند، مسح بر آن چه حکمی دارد؟

ج. در فرض سؤال مسح بر آن کافی نیست، و باید فرق سر را باز کرده پوست یا بن موها را مسح کند.

س۲۲۲. کسی که موهای سرش زیاد است برای این که در وضو بیخ موها یا پوست سر را مسح کند، موها را کنار می زند و موهایش، تر می شود، آیا این تری برای مسح اشکالی ایجاد می کند؟

ج. محل مسح باید خشک باشد، و اگر به قدری تر باشد که رطوبت کف دست هنگام مسح بر آن غلبه کند، اشکالی ندارد (یعنی طوری باشد که رطوبتی که بعد از مسح در آن دیده می شود، بگویند فقط از تری کف دست است) .

س۲۲۳. آیا رنگ ها، مانند رنگ خودکار و خودنویس و حنا و رنگ پوست میوه و مانند آن مانع وضو هستند؟

ج. اگر دارای جرم باشند، و مجرّد رنگ نباشند، مانع محسوب می شوند ؛ و تشخیص آن به عهده مکلف است.

س۲۲۴. آیا اثر گچ یا صابون که بعد از شستن در اطراف ناخن ها یا شیارهای پوست دیده می شود، مانع وضو به حساب می آید؟

ج. صرف وجود اثر گچ یا صابون که بعد از خشک شدن اعضا ظاهر می شود، ضرری به وضو یا غسل نمی

رساند، مگر این که دارای جرمی باشد که مانع از رسیدن آب به بشره (ظاهر پوست) یا ناخن شود.

س۲۲۵. آیا تأتو کردن یا خالکوبی مانع رسیدن آب در وضو یا غسل می باشد؟

ج. تاتو کردن یا خالکوبی بدن اگر مجرّد رنگ باشد، و یا در زیر پوست بوده و بر ظاهر پوست چیزی که مانع از رسیدن آب به آن شود، وجود نداشته باشد وضو، غسل و نماز صحیح است.

س۲۲۶. آیا لازم است قبل از وضو، اعضای وضو وارسی شود که مانعی نباشد؟

ج. وارسی واجب نیست، مگر آن که احتمال دهد به اعضای وضو چیزی چسبیده و احتمالش نزد مردم به جا باشد، که در این صورت وارسی واجب است تا به نبودن مانع مطمئن شود. و همچنین در صورتی که قبلاً مانع وجود داشته وارسی واجب است.

س۲۲۷. آیا در اثنای وضو می توان مانع را برطرف کرد، یا فقط قبل از وضو باید برطرف شود؟

ج. در صورتی که موالات وضو به هم نخورد، اشکال ندارد.

س۲۲۸. آیا وجود مواد آرایشی زیر ناخن برای وضو یا غسل اشکال دارد؟

ج. اگر زیر مقداری از ناخن که از حدّ معمول بلندتر است چیزی باشد که مانع رسیدن آب به ناخن است، باید برطرف کند و اگر ناخن بلند نباشد،اشکال ندارد.

س۲۲۹. کسی که یکی از اعضای وضویش، جراحی پلاستیک شده است، آیا این جراحی، مانع به حساب می آید؟ (جرّاحی به سبب زیبایی و یا به خاطر اضطرار در حکم تأثیر دارد؟)

ج. اگر ظاهر بدن را پوشانده مانع محسوب می شود، و لکن اگر برداشتن آن حرج و مشقت دارد، باید وضو یا غسل جبیره ای انجام دهد.

س۲۳۰. اگر مواد روغنی روی اعضا باشد و مواد پاک کننده در اختیار نباشد، وظیفه چیست؟

ج. اگر مانع محسوب می شود، تا می تواند باید برطرف نماید.و اگر تا آخر وقت نتواند برطرف کند، یا مشقت زیاد داشته باشد، باید به وظیفه جبیره عمل کند.

س۲۳۱. اگر از روی فراموشی مانع را از اعضای وضو برطرف نکند و با آن وضو بگیرد، چه حکمی

دارد؟

ج. در فرض مرقوم وضو باطل است.

س۲۳۲. اگر بدون عذر، با وجود مانع در اعضاء، وضو بگیرد، چه حکمی دارد؟

ج. وضویش باطل است.

س۲۳۳. اگر مانعی در اعضای وضو باشد که گاهی آب به عضو می رسد، و گاهی نمی رسد، و در حال وضو توجهی به این نداشته، وضویش چه حکمی دارد؟

ج. چنانچه بداند موقع وضو ملتفت رسیدن آب به زیر آن نبوده باید دوباره وضو بگیرد.

س۲۳۴. اگر قبل از وضو شک کند که مانعی در اعضای وضو وجود دارد یا نه، چه وظیفه ای دارد؟

ج. اگر شک کند به اعضای وضو چیزی که مانع از رسیدن آب است، چسبیده یا نه، چنانچه احتمال آن در نظر مردم به جا باشد - مثل آن که بعد از گِل کاری احتمال بدهد که گِل به دست او چسبیده- باید وارسی کند، یا به قدری دست بمالد که اطمینان پیدا کند، که اگر بوده بر طرف شده یا آب به زیر آن رسیده است.

س۲۳۵. اگر بعد از انجام وضو، شک کند که هنگام وضو مانعی در اعضای وضویش بوده یا نه، چه حکمی دارد؟

ج. به شک خود اعتناء نکند ؛ و وضو صحیح است.

س۲۳۶. اگر قبل از وضو، اعضای وضو را بررسی کند، و مانعی نبیند، و وضو بگیرد، و بعد از وضو مانعی در اعضاء ببیند، حال وظیفه ی مکلف چیست در این که:
الف) اگر شک کند آیا هنگام وضو این مانع بوده یا نه؟
ب) اگر یقین کند که مانع در هنگام وضو بوده است؟

ج.
الف) اگر احتمال می دهد آن مانع بعد از وضو گرفتن واقع شده است، وضوهای گذشته صحیح است.
ب) اگر بداند مانع در حین وضو بوده است، وضو و نمازی که با آن خوانده ، باطل است.

س۲۳۷. اگر کسی یقین دارد که قبل از وضو مانعی بر اعضاء وضو بوده، ولی شک دارد که آن را از

بین برده یا نه، وضویش چه حکمی دارد؟

ج. اگر پیش از وضو بداند که در بعضی اعضای وضو مانعی از رسیدن آب وجود دارد، و بعد از وضو شک کند که آب را به آنجا رسانده یا نه، چنانچه احتمال بدهد که در حال وضو، ملتفت به رساندن آب به زیر مانع بوده، وضو صحیح است.

س۲۳۸. اگر کسی پیش از غسل مانع را بر طرف نکند، و پس از غسل، مانع برطرف شده باشد، آیا غسلش صحیح است؟

ج. در فرض سؤال اگر می داند یا احتمال می دهد در هنگام غسل، ملتفت بوده است، غسلش صحیح است.

س۲۳۹. کسی که در جلوی سرش موی مصنوعی گذاشته است، و در صورت نگذاشتن آن به مشقّت می افتد، آیا مسح بر موی مصنوعی برای او جایز است؟
وظیفه او نسبت به غسل چیست؟

ج. موی مصنوعی اگر به نحو کلاه گیس باشد، واجب است برای مسح آن را بردارد، ولی اگر موی مصنوعی بر پوست سرکاشته شده باشد، و برداشتن آن از جلوی سر باعث عسر و حرجی شود که عادتاً قابل تحمّل نیست ؛ مسح بر روی آن مُجزی است ؛ و غسل نیز همین حکم را دارد.

س۲۴۰. شخصی وضو گرفته و در نماز متوجه می شود اکلیل و یا هر چیزی که مانع رسیدن آب به پوست است بر صورتش می باشد حکم نمازش چیست؟ و اگر بعد از نماز متوجه شود حکم نمازش چیست؟ (چون قبل از نماز آرایش کرده بود)

ج. اگر یقین دارد که مانع، هنگام وضو بوده است فرقی بین قبل از نماز و بعد از نماز نیست و در هر صورت باید مانع را برطرف کرده و مجدداً وضو بگیرد و نماز خوانده شده را هم اعاده کند.
توضیح: مواد آرایشی و هر چیزی که روی پوست است، اگر جرم داشته باشد که مانع رسیدن آب به پوست شود باید برای وضو و غسل آن را برطرف کرد و مهم بر طرف کردن جرم آن است، و اگر چنین نباشد یعنی آب از آن بگذرد و به پوست برسد برطرف کردن آن لازم نیست، بنابراین صِرف باقی ماندن رنگ مواد بعد از برطرف کردن جرم آنها اشکالی ایجاد نمی کند. همچنین در باب تیمم اگر در اجزای تیمم مانعی باشد باید قبل از تیمم برطرف شود.

س۲۴۱. اگر به بعضی از اعضای وضو، مانع یا جبیره ای باشد که زایل کردن آن ممکن نباشد، و یا با مشقّت و سختی همراه باشد، وظیفه در غسل و وضو چیست؟

ج. در فرض سؤال، باید به دستور جبیره عمل شود.

س۲۴۲. وضو گرفتن زن در جایی که مرد نامحرم او را می بیند، چه حکمی دارد؟

ج. مرتکب معصیت شده، ولی وضویش صحیح است.

س۲۴۳. اگر زیر ناخن، خون مُردگی باشد، برای وضو چه وظیفه ای داریم؟

ج. خونی که به واسطهٔ کوبیده شدن زیر ناخن یا زیر پوست می میرد، اگر طوری باشد که دیگر به آن خون نگویند، پاک است . اگر به آن خون گفته شود، در صورتی که ناخن، یا پوست سوراخ شود، اگر مشقّت نداشت، باید برای وضو و غسل خون را بیرون آورند، و در صورتی که مشقّت داشت، باید اطراف آن را به طوری که نجاست زیاد نشود، بشویند ؛ و پارچه یا چیزی مثل پارچه بر آن بگذارند، و روی پارچه دست تر بکشند. و اگر انسان نداند که خون در زیر پوست مرده است، یا گوشت در اثر کوبیده شدن به آن حالت درآمده، پاک است.

س۲۴۴. آیا در وضو، لازم است بر پوست سر مسح شود، یا مسح بر موی سر هم کافی است؟

ج. کسی که موی جلوی سر او زیاد بلند نباشد هم می تواند بر پوست سر و هم بر موی جلوی سر مسح کند ولی اگر موی جلوی سر او به قدری بلند باشد که به جاهای دیگر سرش می رسد یا باید بیخ موها را مسح کند و یا فرق سر را باز کرده، پوست سر را مسح نماید.

تیمم [۱]

س۲۴۵. اگر از جهت تنگی وقت نماز، فرصت پاک کردن مواد آرایشی و ... برای وضو و غسل نباشد، وظیفه چیست؟

ج. اگر وقت نماز تنگ باشد، و وضو و غسل موجب می شود، که همه ی نماز یا قسمتی از آن در خارج وقت واقع شود، باید به جای وضو و غسل، تیمم کند.

س۲۴۶. خانم هایی که برای مجلس عروسی و مانند آن آرایش می کنند ؛ آیا جایز است به جای وضو، تیمم کنند؟

ج. خیر، باید موانع وضو را برطرف کنند، و وضو بگیرند، مگر آن که عمداً تأخیر بیندازد، تا وقت نماز تنگ شود، در این صورت گرچه معصیت کرده، ولی می تواند با تیمّم نماز بخواند.

س۲۴۷. اگر عروس در صورتش آرایش داشته باشد، و نخواهد آرایش را موقع نماز پاک کند، و از طرفی با توجّه به فرهنگ امروزه عروس خانم از صبح به آرایشگاه می رود، و تا آخر شب نیز باید آرایش بر روی صورتش باشد، معمولاً نیز نگه داشتن وضو در این زمان طولانی بعید است ؛ آیا می تواند تیمم کند؟
یا این که نماز را آن قدر به تأخیر بیاندازد، که دیگر فرصت وضو نداشته باشد و تیمم نماید؟

ج. در فرض مذکور نمی تواند تیمم کند، مگر آن که عمداً تأخیر بیندازد، تا وقت نماز تنگ شود، در این صورت گرچه معصیت کرده، ولی می تواند با تیمّم نماز بخواند.

احکام جبیره

س۲۴۸. منظور از جبیره چیست؟

ج. دوائی که بر زخم می گذارند و چیزی که با آن زخم یا عضو شکسته را می بندند جبیره نام دارد.

س۲۴۹. آیا مواد آرایشی، و هر چیزی که در آرایش زنانه و مردانه استفاده می شود، و مانع محسوب می شود، جبیره بر آن اطلاق می شود؟

ج. بله، اگر در اعضای وضو یا غسل مانعی باشد که برطرف کردن آن ممکن نباشد، یا موجب عسر و حرج شود، حکم جبیره را دارد.

وضوی جبیره ای

س۲۵۰. منظور از وضوی جبیره ای چیست؟

ج. اگر روی زخم بسته است، باید جاهایی را که می شود شست، بشوید ؛ و روی زخم بند (جبیره) به جای شستن، دست تر بکشد. به این وضو، «وضوی جبیره ای» می گویند.

س۲۵۱. اگر وظیفه شخصی وضو یا غسل جبیره ای باشد، و آن را انجام دهد، سپس عذر وی در وقت نماز برطرف شود، آیا إعاده ی نماز خوانده شده لازم است؟

ج. وقتی عذر صاحب جبیره برطرف می شود، اعادهٔ نمازهائی که خوانده است، واجب نیست.

س۲۵۲. اگر وظیفه شخصی وضو یا غسل جبیره ای باشد، و آن را انجام دهد، سپس عذر وی بر طرف

شود، آیا با همین وضو یا غسل می تواند نمازهای بعدی اش را بخواند؟

ج. ظاهر این است که می تواند با همان وضو و مانند آن (غسل جبیره ای) نمازهای بعدی را هم بخواند.

س۲۵۳. آیا شخص صاحب جبیره باید نماز های خود را به امید بر طرف شدن عذر تا آخر وقت به تاخیر بیاندازد؟

ج. صاحب جبیره ای که از برطرف شدن عذرش تا آخر وقت مأیوس است ، می تواند اول وقت نماز بخواند ؛ و اگر مأیوس نباشد، احتیاط واجب این است که نماز را تأخیر بیندازد.

غسل جبیره ای

س۲۵۴. منظور از غسل جبیره ای چیست؟

ج. غسل جبیره ای هم مانند وضوی جبیره ای است، یعنی محل جبیره را با دست تر، مسح می کند، و نیاز به شستن نیست.

تیمم جبیره ای

س۲۵۵. تیمّم جبیره ای را چگونه انجام دهیم؟

جـکسی که وظیفه اش تیمم است، اگر محلی که باید بر روی آن مسح کند، یا دستش که باید با آن مسح کند، به واسطه ی زخم و امثال آن بسته باشد، به همان ترتیب تیمم می کند، یعنی محل زخم بندی شده را به جای پوست بدن قرار می دهد.

نماز

س۲۵۶. با توجّه به این که پوشیدن بهترین لباس ها و زینت کردن در هنگام نماز سفارش شده است، حکم آرایش در موقع نماز (استفاده از لوازم آرایشی و عطر) برای خانم‌ها چیست؟

ج. پوشیدن لباس تمیز و روشن، آراستن ظاهر، خوش بو کردن خود با عطر و انداختن گردن بند برای خانمها در هنگام نماز از مواردی است که به آن سفارش شده است ؛ امّا درباره آرایش چهره هنگام نماز توصیه ای نرسیده است. آری، اگر پس از وضو گرفتن و قبل از نماز، خانمی آرایش کرده باشد، نماز خواندن با آن اشکال ندارد ؛ مگر آن که لوازم آرایشی، مانع رسیدن پوست پیشانی به مُهر شود.

س۲۵۷. زنی که صورت خود را آرایش کرده یا زیر ابروهایش را برداشته یا در صورت و دستانش زیور آلات هست، در نماز و غیر نماز:
الف) نامحرم حضور دارد :
ب) نامحرم حضور ندارد:

ج.
الف) در صورتی که زینت محسوب شود، باید بپوشاند.
ب) . اشکال ندارد.

س۲۵۸. با توجه به این که مستحب است زن وقت نماز بهترین زینت ها را به تن کند، آیا وقت نماز می شود خود را آرایش کرد؟

ج. اگر در معرض دید نامحرم نباشد اشکال ندارد.

س۲۵۹. با موی مصنوعی که خارجی است، و نمی دانیم از چه موادی تهیه شده، نماز خواندن چه حکمی دارد؟

ج. در صورت شک، مانعی ندارد و اگر شک در این باشد که موی طبیعی است یا مصنوعی، محکوم به طهارت است و نماز خواندن با آن مانعی ندارد.

س۲۶۰. اگر بعد از نماز مقدار بسیار کمی از مواد آرایشی و ... در اعضای وضو دیده شود، نماز خوانده شده چه حکمی دارد؟

ج. اگر جرمی داشته باشد که مانع رسیدن آب به سطح پوست در اعضای وضو گردد، وضو باطل است ؛ و باید مجدّداً نماز إعاده شود.

س۲۶۱. آیا اشتغال به کار یا کثرت مراجعین می تواند مجوّز ترک نماز باشد؟

ج. نماز از مهمترین واجبات است، و اشتغال هر چند مهم باشد مجوّز برای ترک نماز نیست.

س۲۶۲. اگر عروس در مراسم عروسی، وضو داشته باشد، و با آرایش کامل و لباس عروس نماز بخواند، آیا نمازش درست است؟

ج. اگر پوشش کافی برای نماز وجود دارد، و سایر شرایط نماز را رعایت کند، صحیح است.

س۲۶۳. استفاده از ادکلن های خارجی که ممکن است الکل در آن وجود داشته باشد، برای نماز چه حکمی دارد؟

ج. اگر الکل به کار رفته در آن، الکل مست کننده ای باشد که در اصل مایع بوده، بنابر احتیاط نجس است ؛ و نمی توان با لباسی که به آن آغشته شده نماز خواند ؛ و در صورت شک، محکوم به طهارت است.

س۲۶۴. اگر الکل به لباس یا به بدن مالیده شود، بعد از چند دقیقه به خاطر بخار شدن، اثری از آن نمی ماند؟ باز هم لباس یا بدن نجس خواهد بود؟ و نماز خواندن با این حال چه حکمی دارد؟

ج. اگر الکلی باشد که نجاست آن ثابت شده باشد، مجرّد بخار شدن آن موجب تطهیر بدن یا لباس نمی شود.

روزه

س۲۶۵. آرایشگر در حین کار از تافت یا چسب مو استفاده می کند و به طور اشتباهی اسپری به صورت او زده می شود و مواد از راه دهان یا بینی وارد حلق می شود، آیا روزه باطل می شود؟

ج : اگر عمدی نباشد، روزه صحیح است.

س۲۶۶. آرایشگری برای اصلاح سر بیمار یا دامادی به مسافت بیش از حد شرعی سفر می کند، وظیفه اش برای نماز و روزه چیست؟

ج. نمازش قصر و روزه اش صحیح نیست.

س۲۶۷. آیا آرایش صورت و چشم در حال روزه گناه است و آیا روزه را باطل می کند؟

ج. آرایش صورت، برای خانم ها در صورتی که در معرض دید نامحرم قرار گیرد جایز نیست، حال فرقی نمی کند که در حال روزه باشد یا خیر. اما در هر حال این کار جزو مبطلات روزه نیست. البته درباره سرمه، گفته می شود اگر مزه یا بوی آن به حلق برسد، برای روزه دار مکروه می باشد.

س۲۶۸. سرمه کشیدن یا ریمل زدن در ماه مبارک رمضان و در حال روزه اشکال دارد؟

ج. فی نفسه مانعی ندارد ؛ و ضرری به صحت روزه وارد نمی کند.

خمس

س۲۶۹. آرایشگری از مشتری های دائمی نسبت به دیگران دستمزد کمتری می گیرد، در صورت تعلق گرفتن خمس به درآمد آرایشگری آیا این کمتر گرفتن دستمزد تاثیری در پرداخت خمس دارد؟

ج. اگر درآمد حاصله هر چند به مقدار کم باشد، واجب است که سال خمسی تعیین نموده و درآمد سالانه خود را محاسبه کند، تا در صورتی که چیزی از درآمد تا پایان سال باقی ماند، خمس آن را بپردازد ؛ و ابتدای سال خمسی او هنگام حصول اولین درآمد است.

س۲۷۰. آیا به دستمزد خانم های شاغلی که کمک خرج همسرشان هستند، خمس تعلّق می گیرد؟

ج. در فرض سؤال، واجب است که سال خمسی تعیین نموده، و درآمد سالانه خود را محاسبه کند، تا در صورتی که چیزی از درآمد تا پایان سال باقی ماند، خمس آن را بپردازد ؛ و ابتدای سال خمسی او، هنگام حصول اولین درآمد است.

س۲۷۱. پولی که آرایشگر در مقابل تراشیدن صورت با تیغ می گیرد، با درآمد های دیگر مثل اصلاح سر و یا درآمدهای حلال دیگر مخلوط می شود ، آیا با دادن خمس مال او پاک و حلال می شود؟

ج. بنا بر احتیاط، گرفتن أجرت در برابر تراشیدن ریش، حرام است ؛ و امّا در مورد مال مخلوط به حرام، اگر مقدار حرام و مالک آن را بشناسدف واجب است آن را به او برگرداند ؛ و یا رضایت وی را جلب کند. و اگر مالک آن را هر چند درتعداد محصوری نشناسد، ولی مقدار، معلوم باشد، واجب است آن را به فقیر صدقه بدهد. و اگر مقدار مال حرام را نداند، ولی مالک آن را بشناسد، واجب است به نحوی رضایت او را به دست آورد. و اگر مقدار آن را نداند، و مالک را هم نشناسد، واجب است خمس آن را بپردازد، تا مالش از حرام پاک شود ؛ و در صورتی که مقدار باقی مانده بعد از پرداخت خمس، از مؤونه سال زیاد بیاید، پرداخت خمس آن به عنوان أدای خمس منفعت کسب، واجب است.

س۲۷۲. پولی که آرایشگر در مقابل تراشیدن صورت می گیرد با درآمد های دیگر مثل اصلاح سر و یا درآمدهای حلال دیگر مخلوط می شود ، وظیفه زن ، بچه ، میهمان و طلبکار چیست؟

ج. تا یقین به حرمت مالی که در اختیار آنها می گذارد ندارند، تصرّف اشکال ندارد.

س۲۷۳. آیا به مغازه و وسایل و ابزار آرایشگری خمس تعلّق می گیرد؟

ج. مغازه و ابزار و آلات کسب، حکم سرمایه را دارد ؛ که اگر از درآمد کسب تهیه شود، خمس دارد.

س۲۷۴. حکم لوازم آرایشی و بهداشتی که قسمتی از آنها استفاده شده، ولی قسمتی از آن باقی مانده، سر سال خمسی، خمس به آنها تعلق می گیرد؟

ج. اگر ارزش مالی داشته باشد خمس دارد.

س۲۷۵. اگر سر سال خمس اشیایی از قبیل دارو و ... در منزل مانده باشند خمس دارند؟

ج. داروها و مانند آن که از درآمد بین سال خریداری شده است، و بدون فاسد شدن تا سر سال خمسی باقی مانده است، اگر خرید آنها جهت استفاده در مواقع نیاز باشد، و در معرض احتیاج هم باشد، جزء مونه است، و خمس ندارد.

س۲۷۶. زنی در یکی از اتاقهای منزل خود وسایل آرایشگری گذاشته و به اصلاح سر و خدمات دیگر آرایشی خانمها در ساعاتی از روز مشغول است ؛
الف) اگر به خاطر تفریح و سرگرمی به این کار مشغول شده و دستمزدی هم می گیرد، ولی زیاد به درآمد آن نیاز ندارد، آیا به درآمد و وسایل آن خمس تعلق می گیرد؟
ب) اگر به خاطر نیاز مالی به این کار مشغول شده، آیا به درآمد و وسایل آن خمس تعلق می گیرد؟

جواب الف و ب) اگر مقداری از آن را در نیازهای زندگی خرج کرده باشد، و سال از آن گذشته باشد، تنها باید خمس باقی مانده را بدهد. و ابزار و آلات کسب، حکم سرمایه را دارد، که اگر از درآمد کسب تهیه شود، خمس دارد.

---

(۱) . به اضافه کردن مو لابه لای موهای طبیعی را، رینگ یا اکستنشن می گویند.

(۲) . در مساله ای که احتیاط واجب است می توان به فتوای مجتهد فالاعلم (اعلم بعدی، یعنی مجتهد دیگری که علمش از مرجع تقلید خودش کمتر و از مراجع دیگر بیشتر باشد.) ... رجوع کرد به شرطی که ایشان در آن مسأله فتوا داده باشند.

(۳) . باید توجه داشت که در محل تیمم نباید مانعی مانند: لاک، انگشتر، مواد آرایشی که جرم دارند و... باشد چون باعث می شود دست با پوست محل تیمم تماس نداشته باشد.

فصل یازدهم: مسائل متفرقه و مرتبط با آرایشگری

امر به معروف و نهی از منکر

س۲۷۷. وقتی مشتری با چهره آرایش کرده از آرایشگاه خارج می شود، آیا وظیفه ای بر عهده ی آرایشگر است که به او تذکر بدهد که حجاب خود را رعایت کند؟

ج. اگر بداند که حجاب شرعی را رعایت نمی کند در صورتی که احتمال بدهد، تاثیر دارد و شرایط دیگر امر به معروف و نهی از منکر فراهم باشد امر و نهی زبانی بر او واجب است.

س۲۷۸. هرگاه نهی از منکر باعث نگاه به زنان بی مبالات و آرایش کرده شود، آیا باز هم واجب است؟

ج. نگاهِ اول اگر بدون قصد باشد، اشکال ندارد، ولی نگاه عمدی به غیر از صورت و دست ها تا مچ به شرطی که بدون آرایش باشند، جایز نیست، هر چند به قصد امر به معروف باشد.

س۲۷۹. امر و نهی زنانی که حجاب کامل ندارند، چه حکمی دارد؟ در صورتی که انسان هنگام نهی زبانی از تحریک شهوت خود بترسد، وظیفه اش چیست؟

ج. نهی از منکر متوقف بر نگاه با ریبه به زن نامحرم نیست، و بر هر مکلفی واجب است که از حرام اجتناب کند، به خصوص زمانی که مبادرت به انجام فریضه نهی از منکر می کند.

بد اخلاقی و بی انصافی در آرایش

س۲۸۰. بعضی از همکاران صنفی با تعریف و تمجید از کار خود به قیمت جمع کردن و جلب مشتری برای خود، آرایشگران دیگر را تخریب می کنند، آیا این کار اشکال دارد؟

ج. تخریب دیگران جایز نیست.

س۲۸۱. بعضی از کارآموزها در رشته آرایشگری مواد مصرفی خود را از مربّی می خرند، در مقابل این کار، مربّی نظارت بیشتری بر کار آنها نسبت به بقیه دارد. آیا این کار درست است؟

ج. فی نفسه اشکال ندارد، ولی باید توجه داشت که اگر در قبال آموزش، مزد دریافت می کند، نباید نسبت

به بقیه کارآموزان کوتاهی کند.

س۲۸۲. اگر به خاطر اضطراب و استرس دوره ی آموزشی، کسی با خانواده مثلاً همسر و فرزندان بد اخلاقی و بد رفتاری نماید، شرعاً چه حکمی دارد؟

ج. اگر حقوق واجب آنها را رعایت نکند، مرتکب گناه شده است.

وسایل جا مانده در مغازه

س۲۸۳. اگر کسی وسیله ای در محیط کار گم کند، و بعد از مدتی مشابه آن را همان جا بیابد، و احتمال دهد که شخصی اشتباهاً مال خود را جا گذاشته و مال او را برده، آیا می تواند آن را بردارد؟

ج. اگر بداند وسیله ای که مانده مال کسی است که وسیله ی او را برده، در صورتی که از پیدا شدن صاحبش مأیوس و یا برایش مشقت داشته باشد، می تواند به جای وسیله ی خودش بردارد ؛ ولی اگر قیمت آن از وسیله خودش بیشتر باشد، باید هر وقت صاحب آن پیدا شد، زیادی قیمت را به او بدهد، و چنانچه از پیدا شدن صاحب آن نا امید شود، زیادی قیمت را از طرف صاحبش صدقه بدهد. و اگر احتمال دهد وسیله ای که مانده، مال کسی نیست که وسیله ی او را برده، باید از صاحبش تفحّص کند، و چنانچه از پیدا کردن او مأیوس شود، از طرف او به فقیر صدقه بدهد.

موسیقی

س۲۸۴. پخش موسیقی در محیط کار یا مغازه اشکال شرعی دارد یا نه؟

ج. هر موسیقی که به نظر عرف لهوی مُضِلّ عن سبیل الله باشد، (یعنی به سبب ویژگی هایی که دارد انسان را از خداوند متعال و معنویات و فضائل اخلاقی دور نموده و به سمت بی بند و باری، بیهودگی و گناه سوق دهد) حرام محسوب می شود ؛ و تشخیص موضوع، موکول به نظر عرفی مکلّف است ؛ و اگر در این زمینه مقررات وجود دارد، باید مراعات شود.